

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Barbora Kladenská

Smlouva o běžném účtu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Liška, LL.M., Ph.D.

Katedra: Obchodního práva

Datum uzavření rukopisu: listopad 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 13. listopadu 2013

Barbora Kladenská

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala panu JUDr. Petru Liškovi, LL.M., Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za jeho vstřícnost, cenné rady a připomínky.

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Běžný účet.....	6
3. Základní právní charakteristika smlouvy o běžném účtu	7
3.1. Vývoj právní úpravy	10
4. Subjekty smlouvy o běžném účtu	16
4.1. Smluvní strana odlišná od majitele účtu	16
4.1.1. Banka	17
4.1.2. Spořitelni a úvěrní družstva	18
4.1.3. Česká národní banka.....	19
4.2. Majitel účtu a uživatel platebních služeb.....	19
4.2.1. Spotřebitelé	20
4.2.2. Drobní podnikatelé	21
4.2.3. Ostatní uživatelé	22
5. Náležitosti smlouvy o běžném účtu.....	24
5.1. Obligatorní náležitosti.....	24
5.1.1. Označení stran	25
5.1.2. Forma smlouvy.....	26
5.2. Fakultativní náležitosti.....	28
5.1.3. Osoby oprávněné nakládat s peněžními prostředky na účtu a způsob nakládání s nimi dle ust. § 709 odst. 2 písm. a) ObchZ	29
5.1.4. Výše nebo způsob stanovení výše úrokové sazby, období splatnosti úroků dle ust. § 709 odst. 2 písm. b) ObchZ	30
5.1.5. Lhůty pro oznámení o platebních operacích na účtu, výše zůstatku na účtu a forma tohoto oznámení dle ust. § 709 odst. 2 písm. c) ObchZ....	33

5.1.6. Výše nebo způsob určení výše úplaty a způsob jejího zaplacení dle ust. § 709 odst. 2 písm. d) ObchZ.....	33
6. Zánik smlouvy o běžném účtu	36
6.1. Výpověď	36
6.2. Smrt majitele účtu.....	37
7. Bankovní obchodní podmínky	39
8. Smlouva o běžném účtu jako smlouva o platebních službách	43
8.1. Povinnosti poskytovatele platebních služeb	43
8.1.1. Informační povinnost poskytovatele platební služby před uzavřením smlouvy o platebních službách.....	44
8.1.2. Informační povinnost poskytovatele platební služby během trvání právního vztahu ze smlouvy o platebních službách.....	46
8.2. Odpovědnost poskytovatele a uživatele platebních služeb.....	47
8.1.3. Odpovědnost za neautorizovanou platební transakci	47
8.1.4. Odpovědnost za nesprávně provedenou platební transakci	49
9. Smlouva o účtu podle NOZ.....	52
9.1. Obecný úvod	52
9.2. Platební účet	53
9.3. Jiný než platební účet.....	54
9.3.1. Úročení peněžních prostředků na účtu	55
9.3.2. Lhůty pro připisování platebních transakcí.....	55
9.3.3. Povinnosti podávat informace o provedených platebních transakcích a zůstatku peněžních prostředků na účtu.....	55
9.3.4. Podmínky výpovědi smlouvy o jiném než platebním účtu.....	55
9.4. Vkladní knížka	56
9.5. Přejícná úprava	58
10. Závěr.....	59

SEZNAM ZKRATEK.....	60
ABSTRAKT	65
ABSTRACT	67
Key words / Klíčová slova.....	69

1. Úvod

Předmětem této diplomové práce je smlouva o běžném účtu, konkrétní smluvní typ upravený obchodním zákoníkem. Provádění bezhotovostních platebních transakcí je v současné době naprostou samozřejmostí, stalo se nedílnou a důležitou součástí ekonomického života fyzických i právnických osob a smlouvu o běžném účtu uzavřela ve svém životě většina lidí.

Cílem této práce je pohled na tento smluvní typ, a to jak z pohledu právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku, tak z pohledu zákona o platebním styku, který přinesl zásadní změny do úpravy platebních služeb. Vzhledem k možnému rozsahu práce si autorka neklade za cíl komplexní pojetí a rozebrání této problematiky, naopak v jednotlivých kapitolách se po důkladném uvážení zaměřila na části, které považuje za důležité.

V úvodní části je pozornost zaměřena na charakteristiku běžného účtu a obecné právní zakotvení smlouvy o běžném účtu a je zde pojednáno o vývoji právní úpravy v této oblasti do současnosti.

Po této úvodní části následují tři kapitoly, které rozebírají smlouvu o běžném účtu z pohledu subjektů, náležitostí a v neposlední řadě jejího zániku. V těchto kapitolách je tento smluvní typ představován zejména z pohledu právní úpravy v obchodním zákoníku, avšak v je zde zohledněna i odlišná úprava vycházející ze zákona o platebním styku.

Osmá kapitola je věnována smlouvě o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách dle zákona o platebním styku. Tento, z pohledu rozebírané problematiky stěžejní zákon, obsahuje komplexní úpravu poskytování platebních služeb, vydávání elektronických peněz a poskytování platebních systémů. Autorka práce si v této kapitole vybrala zejména problematiku povinností poskytovatele platebních služeb a otázku odpovědnosti smluvních stran.

Vzhledem k blížícímu se okamžiku nabytí účinnosti nového občanského zákoníku je v závěrečné části pojednáno o právní úpravě smlouvy o účtu v tomto právním předpisu.

Text je zpracován ke dni 20. listopadu 2013 a jeho formální úprava je založena na metodickém návodu pro tvorbu diplomových a kvalifikačních prací, který je přístupný na internetových stránkách knihovny Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze¹.

---

¹ http://knihovna.prf.cuni.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=107&Itemid=79
[cit. 2013-09-05]

2. Běžný účet

Běžný účet je, jak již bylo nastíněno v úvodu, termín všeobecně známý a používaný, avšak v odborné literatuře stále není, v porovnání s jinými soukromoprávními instituty, dostatečně a bezrosporně vymezen.

O jeden z prvních odborných popisů se roku 1928 zasloužil český právník JUDr. Karel Hermann-Otavský ve své knize „O obchodech podle čtvrté knihy všeobecného zákona obchodního“. V rámci definice běžného účtu uvedl, že „záležitosti v úmluvě osob v obchodním spojení jsoucích, že vzájemné své pohledávky, resp. dluhy peněžné nebudou jednotlivě ani k platnosti přiváděti ani plniti resp. vyrovnávati, zvláště též ne kompensovati, nýbrž že v určitém období vzájemné své pohledávky zúčtují stanovením účetního zůstatku, tzv. salda té neb oné strany. Saldo toto se buď převádí na nový účet (Saldoübertrag), takže tvoří v účtě novém první položku (Saldovortrag), a nebo se zapravuje.“². JUDr. Hermann-Otavský považuje za pojmový znak běžného účtu možnost debetní pozice obou stran. Stanovení salda, které je pro smluvní strany jediným podkladem a obsahem vzájemných pohledávek, je dle názoru citovaného autora uznáním, nebo novací.

O běžném účtu se někdy v odborné literatuře hovoří jako o „kontokorentu“, z italského „conto corrente“ („conto“ – účet, z latinského „computare“ – počítat a „corrente“ – běžící). Současná bankovní praxe však kontokorentem rozumí spíše úvěr sjednaný k běžnému účtu, který umožňuje klientovi čerpat finanční prostředky i v případě, že nejsou kryty kreditním zůstatkem na účtu. Běžný účet jako takový je chápán pouze jako účet, v jehož rámci je možné provádět platební transakce na vrub účtu pouze do výše kreditního zůstatku³.

---

² Hermann – Otavský, K. O obchodech podle čtvrté knihy všeobecného zákona obchodního. Praha : Všeohrd, 1928, str. 17

³ Bejček, J., Eliáš, K., Raban, P. A kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 5. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 461

3. Základní právní charakteristika smlouvy o běžném účtu

Smlouva o běžném účtu je konkrétním smluvním typem patřícím do skupiny smluv označovaných jako „bankovní smlouvy“⁴. Jde o takové smlouvy, kde je jednou smluvní stranou osoba fyzická, či právnická, jako majitel účtu, a druhou typickou, nikoli však výlučnou, smluvní stranou banka⁵. Tato smlouva zakládá závazkový právní vztah, který se řídí, bez ohledu na povahu účastníků, částí třetí ObchZ, jak plyne z úpravy obsažené v ust. § 261 odst. 3 písm. d) ObchZ. Jedná se tedy o tzv. „**absolutní (obchodní) závazkový vztah**“, nebo také „**absolutní obchod**“. Institut absolutního obchodu má význam zejména v případě, kdy smlouvu uzavírá osoba, která není podnikatelem, tedy osoba, která by nebyla a priori subjektem obchodního práva. V této souvislosti je třeba upozornit na ustanovení § 262 odst. 4 ObchZ, ve kterém je oslabena ona „absolutnost“ závazkového vztahu tím, že je zde stanovena povinnost využití i jiných předpisů, než-li obchodního zákoníku, je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem. Toto ochranné ustanovení zakotvuje zejména otázku odpovědnosti nepodnikatelů, když stanoví, že nepodnikatel nese odpovědnost za porušení povinností vzniklých z těchto vztahů podle ObčZ. Jedná se zejména o ust. § 56 odst. 1 a 3 ObčZ, o zákazu nepřipustných ujednání, konkrétně odstavce 3 písm. g) a h) cit. ustanovení, podle kterého jsou nepřipustná taková ujednání, která zavazují spotřebitele k plnění podmínek, s nimiž se neměl možnost seznámit před uzavřením smlouvy. Dále jsou to ta, která dovolují dodavateli, v tomto případě bance, měnit podmínky smlouvy bez důvodu sjednaného ve smlouvě. Taková ustanovení by byla relativně neplatná dle ust. § 267 odst. 1 ObchZ. V případě, že by majitel účtu byl zároveň podnikatelem a ve smlouvě by bylo ujednání, které by opravňovalo banku jednostranně měnit obsah smlouvy, bylo by možné takové ustanovení chápat jako rozporné se zásadami poctivého obchodního styku (§ 265 ObchZ).

Smlouva o běžném účtu, stejně jako např. smlouva o vkladovém účtu, je typickou smlouvou adhezní (lat. *adhesio* – přilnutí). Pojem adhezní smlouva je obsažen v již citovaném ust. § 262 odst. 4 ObchZ. Dále však ObchZ s tímto termínem neoperuje,

---

⁴ Kromě smlouvy o běžném účtu řadíme mezi bankovní smlouvy např. smlouvu o vkladovém účtu, smlouvu o otevření akreditivu, smlouvu o inkasu, atd.

⁵ viz. kap. 3.1

ani jej blíže nevysvětluje. Adhezní smlouvu je možné charakterizovat jako smlouvu, s níž je spjato určité omezení smluvní volnosti v důsledku faktického stavu. Banka předkládá smlouvu se všemi náležitostmi a podmínkami ve formě předem připravených formulářů (a obchodních podmínek), přičemž druhá strana, tedy majitel účtu, smlouvu buď přijme tak, jak je připravena, či nikoli. Toto platí zejména, pokud smlouvu uzavírá banka s osobou fyzickou - nepodnikatelem. Důvodem takového postupu je především silná tržní pozice banky jako smluvní strany, která z nejrůznějších důvodů nechce nebo ani nemůže připustit jednání o obsahu smlouvy. Jak je podrobněji uvedeno v kap. 4.2, součástí smlouvy o běžném účtu mohou být i fakultativní ujednání (např. způsob informování o stavu na účtu a o pohybech za uplynulé smluvní období), avšak i taková ujednání jsou vázaná na možnosti a nabídku banky, ne na kreativitu spotřebitele. Tímto se de facto vylučuje u jiných typů smluv obvyklý princip individuálního přístupu při sjednávání takových smluv a tím uzavření oboustranně vyhovující smlouvy.⁶ V případě podnikatelských účtů vedených pro právnickou osobu, či fyzickou osobu - podnikatele, však může v praxi nastat situace, že si smluvní strany smlouvu více přizpůsobí konkrétním požadavkům klienta, zejména pokud se jedná o větší objem finančních prostředků, či specifickou osobu klienta.

Konkrétní ustanovení týkající se přímo smlouvy o běžném účtu se nacházejí v části třetí, dílu XXIII, v ustanoveních § 708 – § 715a ObchZ. Ustanovení této části mají spíše dispozitivní charakter, avšak vzhledem k již zmíněné adhezní formě smlouvy, dispozitivnost se odrazí spíše v možnosti banky odchýlit se od ustanovení ObchZ, které to dovolují. Ustanovení § 263 odst. 1 ObchZ obsahuje taxativní výčet kogentních ustanovení části třetí ObchZ. Z pohledu smlouvy o běžném účtu jsou v rámci její úpravy kogentní ustanovení ObchZ následující:

ust. § 708, obsahující základní ustanovení smlouvy o běžném účtu včetně její předepsané písemné formy a dále ustanovení, která se nepoužijí, jestliže je smlouva o běžném účtu zároveň smlouvou o platebních službách dle PIStk,

ust. § 709 odst. 3, obsahující úpravu nakládání s účtem

---

⁶ srov. LIŠKA, P. Některé právní aspekty spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu. Právní rozhledy 3/2007, str. 82

ust. § 710 odst. 2, obsahující úpravu nakládání s prostředky na účtu

ust. § 710 odst. 3, obsahující úpravu povinnosti banky ve věci řádného provádění plateb

ust. § 713 odst 2, obsahující úpravu lhůt k připsání peněžních prostředků bankou na účet

ust. § 714 odst. 4, obsahující úpravu výše úrokové sazby pro případ, že ta nebyla sjednána ve smlouvě

ust. § 715a, obsahující úpravu právních důsledků pro případ smrti majitele účtu

Dle základního ustanovení, tj. § 708 odst. 1 ObchZ, je smlouva o běžném účtu charakterizována jako za závazek banky „zřídít od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele, přijímat na zřízený účet peněžní prostředky⁷, vyplácet z něj peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce⁸“. Jde o smluvní typ konsenzuálního typu, což znamená, že k uzavření smlouvy postačuje dohoda stran o podstatných náležitostech. Není třeba reálných úkonů, jako např. složení hotovosti a jejího přijetí peněžním ústavem v případě smlouvy o vkladu dle ust. § 778 ObčZ. Na závěr této kapitoly a zároveň v rámci úvodní části této práce považuji za důležité zmínit, že, jak již bylo nastíněno výše, smlouva o běžném účtu je součástí závazkového práva, nikoli práva věcného. Peněžní prostředky poskytnuté majitelem účtu bance se stávají majetkem banky a zároveň odpovídající pohledávkou majitele účtu za bankou. Výše tohoto závazku se průběžně mění v závislosti na jednotlivých operacích prováděných ve prospěch, nebo naopak na vrub účtu.⁹ V souladu s tímto názorem rozhodl i Nejvyšší soud České republiky rozsudkem sp.zn. 21 Cdo 1219/2006, ze dne 18.10.2007.

---

⁷ Pojem peněžní prostředek je blíže charakterizován ve speciálním zákoně, tj. v PIStk, konkrétně v ust. § 2 odst. 1 písm. c) jako „bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze“.

⁸ V ust. § 2 odst. 1 písm. a) PIStk je definována jako „vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků“, to vše za předpokladu, že se nejedná o platební službu, definovanou v ust. § 3 PIStk.

⁹ Srov. LIŠKA, P. K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku. Právní rozhledy. 2006/17, str. 609, 610.

3.1. Vývoj právní úpravy

Jak je stanoveno v ust. § 763 ObchZ, smlouvy o běžném účtu se řídí obchodním zákoníkem ode dne jeho účinnosti, tj. od 1. 1. 1992, i když k jejich uzavření došlo před tímto dnem. Podle dosavadních právních předpisů se posuzují všechny lhůty, které začaly běžet před 1. 1. 1992. Oním „dosavadním právním předpisem“ je hospodářský zákoník. Tento zákon, který nabyl účinnosti dne 1. 7. 1964, však dle odborníků nelze považovat za právní předpis práva obchodního. Šlo o svébytný právní předpis, který upravoval zejména vztahy mezi socialistickými organizacemi navzájem a státem, zatímco vztahy vznikající při účasti ve společenské práci a při uspokojování osobních potřeb občanů byly upraveny zákoníkem práce a občanským zákoníkem.

HospZ v části jedenácté upravoval „platební a úvěrové vztahy“. Tato část HospZ byla rozdělena do čtyř hlav, a to

- Hlava I: Úvodní ustanovení
- Hlava II: Platební styk socialistických organizací
- Hlava III: Fakturování a jiné podklady pro placení
- Hlava IV: Bankovní úvěr.

Jak již bylo naznačeno výše, vzhledem k současné právní úpravě byl okruh věcné působnosti HospZ značně odlišný. Jak je stanoveno v ust. § 1 HospZ, cit. zákon mimo jiné upravuje v rámci vztahů vznikajících při řízení národního hospodářství a při hospodářské činnosti socialistických organizací **„platební a úvěrové vztahy socialistických organizací“**. Pojem „socialistická organizace“ byl legislativní zkratkou pro socialistické správní orgány a právnické osoby¹⁰. Ustanovení § 1 HospZ ve znění poslední novely provedené zákonem č. 539/1991 Sb. zakotvovalo okruh věcné působnosti HospZ tak, že se mimo jiné jednalo o vztahy vznikající při **„podnikatelské činnosti právnických a fyzických osob**, oprávněných k této činnosti podle HospZ a

---

¹⁰ Pojem *socialistická organizace* byl zaveden vládním nařízením č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních ([správní řád](#)). Ustanovení § 18 občanského zákoníku z roku 1964 je definovalo jako "státní, družstevní a společenské organizace, jakož i jiné organizace, jejichž činnost přispívá k rozvoji socialistických vztahů". Podle ust. § 19 "socialistické organizace vystupují v občanskoprávních vztazích svým jménem a mají majetkovou odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících, pokud není stanoveno jinak." Z toho se později nesprávně dovodilo, že mají právní subjektivitu (tj. že jsou totožné s právnickými osobami). – zdroj: http://iuridictum.pecina.cz/w/Socialistick%C3%A1_organizace [cit. 2012-02-15]

zvláštních právních předpisů, **vztahy při hospodářském styku právnických a fyzických osob** a majetkovou odpovědnost v těchto vztazích¹¹. Z výše uvedeného vyplývá, že úprava smlouvy o účtu a vkladu obsažená v hospodářském zákoníku se týkala nejprve striktně právnických osob, později, v období postupného přechodu z centrálně plánovaného hospodářství na tržní ekonomiku, byl okruh věcné působnosti rozšířen na fyzické osoby – avšak pouze podnikatele. Tyto změny byly zaváděny v důsledku zásadní změny poměrů ve společnosti na počátku 90. let 20. století, kdy došlo k dynamickému vývoji bankovního sektoru, což se projevilo zejména vznikem nových, soukromých bank, ale i rozsahem a kvalitou nabízených služeb. Rozvoj bankovního sektoru a tím i značné využívání účtů u bank byl zapříčiněn zejména prudkým nárůstem počtu podnikatelských subjektů a zároveň zvyšující se poptávkou ze strany domácností, které začaly hojněji využívat bankovních služeb.¹²

V reakci na výše nastíněné společenské změny bylo nutné připravit zákon, který by co možná nejlépe odrážel potřeby „nové“ společnosti a který by pružněji reagoval na časté změny v oblasti obchodního práva. Přijetím ObchZ došlo k rozšíření a upřesnění úpravy obchodních závazkových vztahů, a tím i smlouvy o běžném účtu.

Významný vliv na úpravu smlouvy o běžném účtu v ObchZ měla novela provedená zákonem č. 125/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku s účinností od 1. 1. 2003. V jeho druhé části byla kompletně nově upravena ustanovení upravující smlouvu o běžném účtu. Na tuto novelu reagovala Česká národní banka na základě opakovaných žádostí bank a poboček zahraničních bank Úředním sdělením České národní banky ze dne 27. června 2003, ve kterém poskytla výklad k vybraným ustanovením obchodního zákoníku upravujícím smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu.¹³ Ve výkladu je mimo jiné uvedeno, že novela se vztahuje na smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu uzavřené ode dne účinnosti zákona, tedy od 1. ledna 2003, stejně tak na nároky ze smluv uzavřených před 1. lednem 2003 a též případné změny smluv uzavřených před

---

¹¹ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*, 3. vydání, 2009

¹² DVOŘÁK, P., REVERENDA, Z., VENCOVSKÝ, F. a kol. *Dějiny bankovníctví v českých zemích*. 1. vydání. Praha: Bankovní institut, 1999. str. 512 – 519.

¹³ 11/2003/1 ČNB znění účinné od 4. 7. 2003, třídící znak 21503320

1. lednem 2003 učiněných po 1. lednu 2003 (vč. změn obchodních podmínek jako součástí těchto smluv).

Další novela provedená zákonem č. 554/2004 Sb. s účinností od 1. 1. 2005 provedla další dílčí změny. Výrazněji se dotkla např. ust. § 708 odst. 3, ve kterém blíže specifikovala termín „nakládání s účtem“ a upravila podmínky pro řádné udělení zvláštní plné moci udělené majitelem účtu osobě oprávněné s účtem nakládat. Zmírnila podmínku úředního ověření plné moci v případě, je-li plná moc udělena před bankou. Naopak v ust. § 710 odst. 2 ObchZ zpřísnila podmínky u nakládání s peněžními prostředky na účtu když stanovila, že podpisové vzory musí mít náležitosti plné moci. Velmi důležitou a zásadní změnou bylo vložení ust. § 715a, kogentního ustanovení, které upravuje důsledky smrti majitele účtu pro smlouvu o běžném účtu a závazkový vztah touto smlouvou založený¹⁴. Představuje totiž speciální úpravu oproti obecné úpravě plné moci v ObčZ když stanoví, že „*smrtí majitele účtu smlouva o běžném účtu nezaniká. Banka pokračuje v provádění platebních transakcí na základě příkazů, které jí dal majitel účtu, nebo osoby jím zmocněné.*“ Začlenění tohoto ustanovení bylo důsledkem pochybností a problémů vyskytujících se v praxi bank a soudů, zejména při projednávání dědictví¹⁵.

Důležitým mezníkem ve vývoji úpravy smlouvy o běžném účtu a zároveň významná změna koncepce právní úpravy smlouvy o běžném účtu v ObchZ byl den 1. 11. 2009, kdy byl přijat PlStk. Tento zákon jako jeden ze svých hlavních cílů provedl transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/111/ES (dále jen „směrnice o platebních službách“) a několika dalších předpisů EU¹⁶. Směrnice o platebních službách uplatňuje

---

¹⁴ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. C. H. Beck, 2010, str. 1321

¹⁵ tamtéž

¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES ze dne 6.května 2009, kterou se mění směrnice 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16.zář 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostem dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES

princip tzv. *maximální harmonizace*, tj. princip, kdy se při transpozici směrnice o platebních službách do národního právního řádu není možné jakkoli odchýlit od úpravy obsažené ve směrnici, s výjimkou výslovně uvedených národních diskrecí. Kýženým výsledkem by měla být identická právní úprava problematiky platebního styku, a hlavně přeshraničního platebního styku, ve všech státech EU¹⁷. PIStk současně navazuje na nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 2560/2001 ze dne 19. 12. 2001, o přeshraničních platbách v eurech.

Důležitým důsledkem přijetí nové úpravy v souvislosti se smlouvou o běžném účtu se stalo zavedení nového právního pojmu – **smlouvy o platebních službách**. Tato je upravena v části čtvrté PIStk, konkrétně pak v ust. § 74 PIStk, kde je smlouva o platebních službách definována obecně a v dalších ustanoveních § 75 a § 76 PIStk, kde zákonodárce taxativně vyjmenovává ustanovení, od kterých je možno se dohodou stran odchýlit¹⁸. Smlouva o platebních službách nepředstavuje nový smluvní typ, definice smlouvy v sobě zahrnuje smluvní typy obsažené v ObčZ či ObchZ, popřípadě jiné inominátní smlouvy, jestliže splňují podmínky ustanovení § 74 PIStk¹⁹. *Její úprava v PIStk a promítnutí do úpravy smlouvy o běžném účtu dle ObchZ má spíše povahu podmínek, které jsou smluvní strany povinny dodržet při uzavírání jakékoli smlouvy, jejímž obsahem je závazek provádět platební transakce, či jednotlivou transakci.*²⁰ V souvislosti se zmíněním termínu „platební transakce“²¹ je dále třeba uvést další důležité pojmy, se kterými PIStk operuje. Jedná se o:

- platební službu²²

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 924/2009 ze dne 16. září 2009 o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení č. 2560/2001

¹⁷ Srov. Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku. Dostupný z <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/bankovnictvi_47826.html> [cit. 2012-05-15].

¹⁸ Viz. kap. 3.2.

¹⁹ Srov. LIŠKA, P. *Smlouva o platebních službách*. Obchodněprávní revue. 2010, roč. 2010, č. 5., str. 125.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Dle ust. § 2 odst. 1 písm. a) PIStk se jedná o vložení peněžních prostředků na platební účet, jejich výběr či převod.

²² Dle ust. § 3 PIStk je platební službou zejména služba umožňující vložení hotovosti na účet vedený poskytovatelem platební služby, služba umožňující výběr hotovosti z platebního účtu vedeného poskytovatelem platební služby a provedení převodu platebních prostředků. Kromě toho do platebních služeb patří i další zákonem stanovené činnosti. Platební služba je dále v ust. § 3 odst. 3 negativně vymezena taxativním výčtem případů, kdy se o platební službu nejedná.

- platební účet²³
- peněžní prostředky²⁴

Jak je již uvedeno výše, smlouva o platebních službách je definována v ust. § 74 PlStk. Dle tohoto ustanovení se smlouvou o platebních službách poskytovatel zavazuje uživateli provádět pro něj platební transakce ve smlouvě jednotlivě určené (**rámcová smlouva**), či provést jednorázovou platební transakci neupravenou rámcovou smlouvou (**smlouva o jednorázové platební transakci**) s poznámkou, že rámcová smlouva může stanovit podmínky pro vedení platebního účtu²⁵. Jak vyplývá z ust. § 708 odst. 3 ObchZ, smlouva o platebních službách se pojmově plně nekryje se smlouvou o běžném účtu dle ObchZ. V tomto ustanovení jsou vyjmenována další ustanovení v rámci úpravy smlouvy o běžném účtu v ObchZ, které se neaplikují, pokud smlouva o běžném účtu zároveň naplňuje znaky smlouvy o platebních službách dle PlStk. Z uvedeného analogicky plyne, že ObchZ předpokládá i takové smlouvy o běžném účtu, které zároveň nejsou smlouvami o platebních službách. Těmi by mohly být např. účty vedené mezi bankami a účty stavebního spoření²⁶. Lze tedy shrnout, že v současné době lze smlouvy o běžném účtu rozdělit na dvě základní skupiny dle jednoznačného kritéria, a to zda se jedná o smlouvu o běžném účtu, která **je zároveň smlouvou o platebních službách** dle PlStk a smlouvu o běžném účtu, která **není zároveň smlouvou o platebních službách** dle PlStk. Toto dělení je významné zejména z pohledu aplikace konkrétního právního předpisu, když v případě smluv o běžném účtu, které jsou zároveň smlouvami o platebních službách je nutné brát v úvahu ust. § 708 odst. 3 ObchZ a využít speciálních ustanovení obsažených v PlStk, naopak na smlouvy o běžném účtu, které nejsou zároveň smlouvami o platebních službách, se aplikuje celý XXIII. díl ObchZ bez výjimky. V této souvislosti je však třeba uvést, že smlouva o běžném účtu má v **naprosto převážné většině případů** charakter smlouvy o platebních službách.

---

²³ Dle ust. § 2 odst. 1 písm. b) PlStk je jím účet sloužící k uskutečňování platebních transakcí.

²⁴ Dle ust. § 2 odst. 1 písm. c) PlStk jsou to bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze.

²⁵ srov. LIŠKA, P. Některé nové problémy právní úpravy uzavírání soukromoprávních smluv. Právní rozhledy. 2010/21., str. 766

²⁶ Srov. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku. [online]. Dostupný z : www.beckonline.cz

V současné době je stále účinná úprava smlouvy o běžném účtu obsažená v ObchZ avšak ode dne 1. ledna 2014 dojde ke kompletně nové úpravě v důsledku přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. V platném znění tohoto zákona je smlouva o běžném účtu upravena v dílu XI., oddílu I, pododdílu I – III, tedy v ust. § 2662 – 2675. Tato úprava ctí současnou koncepci dělení smluv, jak je nastíněno výše, když ust. pododdílu III se použijí pouze pro účet, který není platebním účtem. Tento bude nadále upraven v PlStk (viz kap 7).

4. Subjekty smlouvy o běžném účtu

4.1. Smluvní strana odlišná od majitele účtu

Účastníkem tohoto závazkového vztahu je na straně jedné osoba, která je v ust. § 708 odst. 1 ObchZ označena jako **majitel účtu** a na straně druhé, dle tohoto ustanovení, **banka**. ObchZ však za podmínek ust. § 762 odst. 1 ObchZ zmínil požadavek, aby stranou smlouvy odlišnou od majitele účtu byla striktně banka. Stanoví se v něm, že ustanovení ObchZ upravující smlouvu o běžném účtu se použijí i tehdy, kdy je stranou smlouvy odlišnou od majitele účtu i jiná osoba než banka, pokud je k tomu oprávněna. Takovou osobou mohou být např. spořitelní a úvěrní družstva (viz kap. 3.1.2). V zákoně o platebním styku je použita odlišná terminologie, když na straně jedné je „**poskytovatel platebních služeb**“ a na straně druhé „**uživatel platebních služeb**“. Taxativní výčet osob oprávněných poskytovat platební služby je uveden v ust. § 5 PlStk. Lze tedy shrnout, že smlouvu o běžném účtu, která je smlouvou o platebních službách může uzavřít pouze osoba, která je k tomu oprávněna dle ust. § 762 odst. 1 ObchZ a zároveň je oprávněna poskytovat platební služby dle ust. § 5 PlStk. Další podmínkou je, že oprávnění zahrnuje oprávnění vést platební účet ve smyslu ust. § 2 odst. 1, písm b) PlStk.

Jako osoby oprávněné uzavřít smlouvu o běžném účtu na straně odlišné od majitele účtu lze uvést:

a) **banky a pobočky zahraničních bank** působících na území České republiky za podmínek BankZ

b) **spořitelní a úvěrní družstva** za podmínek stanovených zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech

c) **Českou národní banku**²⁷

---

²⁷ Srov. LIŠKA, P. Nová právní úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu. Právní fórum. 2010, 7, str. 325.

V této souvislosti je dále vhodné poznamenat, že ač se na první pohled může zdát, že platební instituce dle PIStk by též mohla být subjektem smlouvy o běžném účtu, není tomu tak. Platební instituce spadá do kategorie nebankovních poskytovatelů platebních služeb a jako platební instituce může působit jakákoli právnická osoba, která získá povolení k činnosti od ČNB. Na rozdíl od bank nepodléhají tak přísné regulaci, avšak peněžní prostředky mohou přijímat pouze za účelem provedení platebních transakcí a tyto musí být chráněny buď tím, že je musí platební instituce nechat pojistit, nebo je vložit na speciální účet v bance²⁸. Dalším a z pohledu právního vymezení smlouvy o běžném účtu nejdůležitějším rozdílem mezi platební institucí a subjektem smlouvy o běžném účtu odlišným od majitele účtu je, že platební prostředky, které jsou svěřeny platební instituci k provedení platební transakce nejsou ve vlastnictví platební instituce. Vlastnictví peněžních prostředků subjektem, který zřizuje účet pro jeho majitele je naopak předpokladem právního vymezení smlouvy o běžném účtu, kdy se peněžní prostředky svěřené bance automaticky přemění na pohledávku majitele účtu za bankou.

4.1.1. Banka

Banka je nejtypičtější smluvní stranou smlouvy o běžném účtu odlišnou od majitele účtu. V praxi se nejčastěji setkáváme se smlouvami o běžném účtu uzavřenými mezi spotřebitelem, jak FO tak PO, na straně jedné a bankou na straně druhé. Jak již bylo uvedeno výše, o bance jako smluvní straně se zmiňuje ust. § 708 odst. 1 ObchZ. Banka se *"zavazuje zřídit od určité doby v určité měně účet pro majitele účtu, přijímat na zřízený účet peněžní prostředky, vyplácet z něj peněžní prostředky, nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce"*. Který subjekt je bankou plyne z ustanovení § 1 BankZ, dle kterého se jedná o ty akciové společnosti se sídlem v České republice, které přijímají vklady od veřejnosti, a poskytují úvěry a které k výkonu těchto činností vlastní bankovní licenci dle ust. § 4 BankZ. Ode dne 1. 5. 2004, tedy ode dne vstupu České republiky do EU mohou banky se sídlem na území členského státu EU vykonávat svou činnost prostřednictvím svých poboček v České republice na základě principu jednotné

---

²⁸ BERAN, J. K návrhu nového zákona o platebním styku. *Obchodněprávní revue*. 2009, 5, str. 138

licence²⁹. Dle ust. § 5 písm. a) BankZ mohou banky se sídlem v členských státech EU vykonávat svou činnost na území České republiky prostřednictvím svých poboček, jestliže jim bylo uděleno oprávnění k výkonu činnosti v zemi sídla a byl dodržen postup stanovený právem EU dle ust. § 5c až § 5m BankZ. Naopak banky se sídlem na území nečlenského státu EU musí získat licenci od České národní banky pro tyto pobočky působící na území České republiky. Z uvedeného plyne, že rozhodujícím je sídlo banky. V případě, že jej má na území členského státu, je třeba splnit podmínky pro udělení oprávnění poskytovat bankovní služby v tomto státě a není nutné si zajišťovat licenci od České národní banky, v případě, že je sídlo banky na území nečlenského státu EU a banka na území České republiky zřídí pobočku, pak si je pro výkon příslušných činností povinna zajistit licenci od ČNB.

4.1.2. Spořitelní a úvěrní družstva

Spořitelní a úvěrní družstva, neboli „družstevní záložny“, jak je označuje Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, jsou dle ust. § 1 odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech družstva se sídlem v České republice, které přijímají vklady od svých členů a poskytují úvěry svým členům.

Dle tohoto zákona není družstevní záložna bankou podle zákona upravujícího činnost bank a její podnikání se nepovažuje za provozování živnosti. Vztahuje se na ni úprava Zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a subsidiárně ustanovení ObchZ o družstvech³⁰. Družstevní základ založen spočívá ve společně vlastněném majetku jeho členy, které spojuje určitý společný zájem. Záložny tedy omezují své aktivity na své členy, což je odlišuje od spořitelů a bank³¹.

K výkonu činností vyplývajících ze Zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je vyžadováno povolení působit jako družstevní záložna, tedy vykonávat finanční činnost, které uděluje Česká národní banka. Finanční činností se v kontextu Zákona o spořitelních a úvěrních družstvech rozumí přijímání vkladů, poskytování úvěrů, ručení a

---

²⁹ Srov. www.cnb.cz. *Jednotná bankovní licence v bankovním sektoru*. Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zaklad_na/banky_a_zalozny/download/jednotna_licence.pdf > [cit. 2012-07-04].

³⁰ PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo*. 1. Díl, 2. Vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 391.

³¹ POLOUČEK, S. *Peníze, banky, finanční trhy*. C.H. Beck, 2009, str. 304 – 308.

dalších peněžních služeb zahrnujících otevírání akreditivů, obstarání inkasa, operace s cizí měnou a zejména pro tuto diplomovou práci významný platební styk, zúčtování, vydávání a správa platebních prostředků, pod které lze smlouvu o účtu podřadit. Družstevní záložny jsou dále povinny pojišťovat pohledávky z vkladů dle ZoB. Tato povinnost je zakotvena v Zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech s odkazem na ZoB³².

4.1.3. Česká národní banka

Česká národní banka je též oprávněna uzavřít smlouvu o běžném účtu. Čerpání peněžních prostředků ze státního rozpočtu je prováděno v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů, uvolňováním peněžních prostředků Českou národní bankou, která pro tyto účely zřizuje výdajové účty. Ty jsou limitovány pokynem správců jednotlivých rozpočtových kapitol, se kterými je za tímto účelem sjednána smlouva o nastavování rozpočtových limitů. ČNB následně z podnětu správce rozpočtové kapitoly uzavírá smlouvu o běžném účtu, a to na základě „pokynu ke zřízení výdajového účtu státního rozpočtu“. Smlouva o běžném účtu je uzavřena s fyzickou či právnickou osobou, která je oprávněna tyto prostředky finálně čerpat do výše nastaveného limitu³³.

4.2. Majitel účtu a uživatel platebních služeb

Majitelem účtu je dle ust. § 709 odst. 1 ObchZ osoba jak fyzická, tak právnická, a to bez ohledu na to, zda je podnikatelem ve smyslu ustanovení § 2 ObchZ. Ač označení smluvní strany jako „majitel účtu“ není zcela přesné, jedná se o termín, či legislativní zkratku prakticky vžitou. Běžný účet lze též zřídit pro více majitelů. V návaznosti na výše uvedené je třeba uvést, že majitel účtu není majitelem peněžních prostředků na účtu, je to osoba, která je ve smlouvě o běžném účtu jako majitel označena. Jestliže je majitelem účtu fyzická osoba, která využívá běžný účet k nepodnikatelským účelům, účet se označuje jako osobní a právní režim běžného účtu

---

³² PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo*. 1. Díl, 2. Vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 394.

³³ Srov. www.cnb.cz [cit. 2012-07-04]. Dostupné z WWW: http://abok.cnb.cz/aboks/limity/LIM10_Limity_zakladni_informace.pdf.

musí zahrnovat zvýšenou ochranu spotřebitelských práv, tzn. je nutné přihlídnout k ustanovením ObčZ, které se týkají spotřebitelských smluv³⁴, konkr. k ust. § 51a a násl. ObčZ. Přihlídnutí ke zmíněným ustanovením je, jak již bylo uvedeno v kap. 2, odůvodněno ust. § 262 odst. 4 ObchZ. V případě, že je smlouva uzavřena s osobou, která účet používá k podnikatelským účelům, zmíněná ochrana se neposkytuje. Záleží však na konkrétních okolnostech.³⁵

Uživatelé platebních služeb dle PIStk může být rovněž jak fyzická, tak právnická osoba, která užívá platební službu. Může být buď v postavení **plátce** (takový uživatel, z jehož platebního účtu jsou odepsány peněžní prostředky k provedení platební transakce, nebo který tomuto dává dispozici), nebo **příjemce** (takový uživatel, na jehož platební účet mají být peněžní prostředky připsány, nebo takové dány k dispozici)³⁶. Zákon dělí uživatele platebních služeb v intencích ust. § 75 odst. 2 PIStk na tyto skupiny:

- a) spotřebitelé,
- b) drobní podnikatelé,
- c) ostatní uživatelé.

4.2.1. Spotřebitelé

Spotřebitelem je dle ust. § 2 odst. 3 písm. c) PIStk „každá fyzická osoba, která uzavírá smlouvu s poskytovatelem nebo vydavatelem nebo s nimi jinak jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti anebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání“. Tato definice se příliš neliší od definice uvedené v ust. § 52 odst. 3 Občz, které stanoví, že: „spotřebitelem je fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání“, či definice v ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, které stanoví, že:

---

³⁴ Dle ust. § 52 odst. 1 ObčZ jsou spotřebitelskými smlouvami jsou smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel.

³⁵ Srov. LIŠKA, P. Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu. Právní rozhledy. 2007, 3, str. 82, 84.

³⁶ LIŠKA, P. Smlouva o platebních službách. *Obchodněprávní revue*. 2010, 5, str. 127, 128.

„spotřebitelem je fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání“. Důvodem, proč byl spotřebitel samostatně definován v PIStk byl specifický požadavek ve směrnici o platebních službách. Spotřebitelem se dle PIStk rozumí pouze fyzické osoby. V tomto případě je pro jeho postavení rozhodné, zda jedná ve vztahu k poskytovateli mimo rámec své případné podnikatelské činnosti, nebo výkonu svého povolání. Toto je často obtížně posouditelné, zejména u podnikatelů, kteří nejednají v rámci své podnikatelské činnosti vždy. Je proto důležité posouzení účelu konkrétního jednání podnikatele. V praxi mohou nastat případy, že určité jednání sleduje jak podnikatelský, tak nepodnikatelský účel. V tomto případě je třeba zmínit rozhodnutí Evropského soudního dvora z roku 2005 ve věci Johann Gruber proti Bay Wa AG (C-464/01), kterým bylo judikováno, že takové jednání není jednáním spotřebitele, ledaže má podnikatelský prvek ve srovnání se spotřebitelským prvkem zanedbatelný význam. Naopak dle názoru několika zástupců české odborné veřejnosti³⁷ by se mělo v takové situaci individuálně posuzovat to, který z prvků jednání převažuje.

Pro posouzení, zda se jedná o status spotřebitele či nikoli je rozhodný okamžik uzavření smlouvy a pozdější změny statusu jsou z tohoto pohledu irelevantní. Toto však neplatí bez výjimky, např. pokud smlouvu uzavírá osoba, která není podnikatelem, avšak účet bude využívat v budoucnu ke své podnikatelské činnosti, rozhodl Evropský soudní dvůr ve věci *Benincasa proti Dentalkit Srl* (C-269/95) tak, že takové jednání nezakládá status spotřebitele.³⁸

4.2.2. Drobní podnikatelé

Drobný podnikatel je v PIStk definován v ust. § 75 odst. 3. Jedná se se o podnikatele s méně než 10 zaměstnanci a ročním obratem nebo bilanční sumou roční rozvahy nejvýše v částce 2 000 000 EUR. Splnění těchto podmínek se posuzuje v okamžiku uzavření smlouvy (dle ust. § 144 odst. 8 PIStk je v případě smluv

---

³⁷ ŠVESTKA J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník*, I. díl. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 469

³⁸ srov. BERAN, J., DOLEŽALOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, str. 34, 35

uzavřených před 1. 11. 2009 je rozhodným dnem 1. 11. 2009). V případě, že se v průběhu trvání smlouvy změni okolnosti rozhodné pro udělení statusu drobného podnikatele, má provozovatel právo smlouvu za dodržení obecných podmínek vypovědět, nebo mohou využít pro obě strany mnohdy přijatelnější řešení, a to uzavřít dohodu o změně smlouvy. V tomto případě je rozhodným stavem den uzavření takové dohody. Aby se předešlo situacím, kdy poskytovatel nejedná s uživatelem, který splňuje podmínky pro udělení statusu drobného podnikatele odpovídajícím způsobem a tím by de facto porušoval zákon, neboť by mu neposkytl vyšší míru zvýhodnění, zakotvuje zákon nevyvratitelnou právní domněnku, podle které se podnikatel nepovažuje za drobného podnikatele, pokud v přiměřené lhůtě po výzvě nesdělí, nebo nedoloží, že splňuje uvedené podmínky. Přiměřenost lhůty se posuzuje s ohledem na to, zda je požadováno prosté sdělení, či doložení konkrétních rozhodných skutečností. Poskytovatel je zákonem nucen uživatele k tomuto vyzvat a tím upozornit na možnost zvýhodnění, avšak uživatel není povinen tohoto zvýhodnění využít. Zvýšená ochrana drobného spotřebitele byla ve směrnici o platebních službách uvedena pouze jako možnost, kterou však český zákonodárce využil, a to z toho důvodu, že „*schopnost individuálního sjednání podmínek je u drobných podnikatelů obdobně nízká jako u spotřebitelů, a jejich zvýšená ochrana je tedy namístě*“³⁹,⁴⁰

4.2.3. Ostatní uživatelé

Takzvaným ostatním uživatelům⁴¹ je v porovnání s ostatními dvěma skupinami uživatelů poskytována nejnižší míra právní ochrany. Je to dáno především předpokládanou úrovní znalostí a předvídativosti v oblasti platebních služeb. Do této kategorie spadají jak podnikatelé, kteří nesplňují podmínky pro režim drobných

---

³⁹ Srov. Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku. [online]. Dostupný z <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/bankovnictvi_47826.html> [cit. 2012-07-02].

⁴⁰ srov. BERAN, J., DOLEŽALOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, str. 348, 349

⁴¹ Blíže viz. BERAN, J., DOLEŽALOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, str. 347.

podnikatelů, tak i nepodnikající právnické osoby, jako např. obecně prospěšné společnosti, bytová družstva, či společenství vlastníků jednotek.⁴²

V ustanovení § 75 odst. 3 PIStk jsou vyjmenována ustanovení, od kterých se mohou dohodou odchýlit uživatelé, kteří nejsou spotřebiteli, ani drobnými podnikateli. Toto vyloučení je zde z důvodu ochrany slabší strany a zaručení jejich práv, kdy je presumována objektivní neschopnost vyhodnocení případných rizik a důsledků takového odchýlení. Dle názoru JUDr. Lišky není uvedený výčet zároveň taxativním výčtem kogentních ustanovení ve vztahu ke spotřebitelům, neboť těchto ustanovení je v rámci PIStk více.⁴³

---

⁴² Tamtéž.

⁴³ LIŠKA, P. Smlouva o platebních službách. *Obchodněprávní revue*. 2010, 5, str. 126.

5. Náležitosti smlouvy o běžném účtu

Platnost smlouvy je zásadním předpokladem pro vynutitelnost závazků z ní vyplývajících. Aby byla jakákoli smlouva platná, je nutné, aby splňovala základní podmínky platnosti stanovené ObčZ. Tím je v obecné rovině myšlena náležitost subjektu, vůle, projevu a předmětu. V případě konkrétního smluvního typu jsou dále vyžadovány takové náležitosti, bez jejichž dodržení by byl daný právní úkon absolutně neplatný. V neposlední řadě je důležité připomenout, že platnost právního úkonu je vždy nezbytné posuzovat s ohledem na veškerý obsah daného závazkového vztahu⁴⁴. Náležitosti smlouvy o běžném účtu se liší podle toho, zda se jedná o smlouvu o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách, či smlouvu o běžném účtu, která není zároveň smlouvou o platebních službách. Toto rozlišení, jelikož má velký dopad na úpravu náležitostí smlouvy o běžném účtu, je bráno v potaz i v rámci této kapitoly. Dále je možné dělit náležitosti s pohledu toho, zda jsou **obligatorní**, tedy není možné uzavřít platnou smlouvu, kde by některá z těchto náležitostí absentovala, či **fakultativní**, tedy náležitosti, kde záleží na vůli smluvních stran, zda je do smlouvy zakomponují, či nikoli.

5.1. Obligatorní náležitosti

Podstatné znaky smlouvy o běžném účtu řeší ust. § 708 odst. 1 ObchZ. Je to: závazek banky zřídit v určité měně či od určité doby pro majitele účet, závazek banky přijímat na zřízený účet peněžní prostředky, závazek banky vyplácet z něj peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce, označení stran dle ust. § 709 odst. 1 ObchZ.

Výše jmenované podstatné náležitosti platí bez dalšího pouze pro smlouvu o běžném účtu, která není zároveň smlouvou o platebních službách, a to především ve vztahu k ust. § 709 odst. 1 ObchZ.

---

⁴⁴ Srov. ŠULA, I., ŠEBESTA, M. *Epravo.cz* K otázce vlivu označení smluvních stran. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-otazce-vlivu-oznaceni-smluvnich-stran-na-platnost-obchodnepravniho-vztahu-67149.html> [online]. 12.10.2010 [cit. 2012-08-03].

5.1.1. Označení stran

Označení stran je jednou z náležitostí podmiňující platnost daného právního úkonu z hlediska určitosti. Náležitost označení majitele účtu je pro účely uzavření smlouvy o běžném účtu definováno v ust. § 709 odst. 1 ObchZ. Ač je toto ustanovení s ohledem na ust. § 263 odst. 1 ObchZ dispozitivní, povinnost označit majitele účtu je zakotvena v zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. Vyplývá tak z ust. § 7 odst. 2, písm. c) ve spojení s ust. § 2 odst. 1, písm. a) cit. zákona. Tato úprava vyplývá z potřeby zamezení vzniku anonymních účtů, v rámci kterých by mohlo docházet k tzv. „praní špinavých peněz“. Způsob identifikace je definován v ust. § 8 cit. zákona. Banka při uzavírání smlouvy o běžném účtu tedy vyžaduje jednoznačnou identifikaci budoucího majitele účtu prostřednictvím průkazu totožnosti, popř. výpisu z obchodního rejstříku. U právnických osob, které nejsou zapsány v obchodním rejstříku jsou vyžadovány dokumenty, ze kterých musí vyplývat den vzniku právnické osoby, její název, sídlo, označení statutárních orgánů a způsob, jakým za danou právnickou osobu jedná⁴⁵. Obecně vzato, způsob označení fyzické, či právnické osoby, která je podnikatelem v obchodněprávních vztazích se řídí ust. § 13a ObchZ. Tato osoba musí uvést:

- firmu, jméno nebo název,
- sídlo nebo místo podnikání,
- identifikační číslo osoby,
- údaj o zápisu v obchodním rejstříku, včetně spisové značky, pokud se jedná o podnikatele zapsaného v obchodním rejstříku,
- údaj o zápisu do jiné evidence, v případě, že se jedná o podnikatele nezapsaného do obchodního rejstříku,
- údaj o výši základního kapitálu, jestliže byl zcela splacen.

Obchodní listiny týkající se zahraničních osob musejí obsahovat jednak ty údaje, které jsou stanoveny obecně v § 13a odst. 1 ObchZ a kromě toho též údaj o zápisu podniku nebo jeho organizační složky včetně spisové značky.

---

⁴⁵ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. C. H. Beck, 2010, str. 1306.

Výjimka z této povinnosti je stanovena v ust. § 13a odst. 3 ObchZ, které stanoví, že podnik zahraniční osoby nebo organizační složka podniku zahraniční osoby nemusí uvádět údaj o zápisu podniku do evidence podnikatelů ve státě, jehož právem se daná osoba řídí, nebo na jehož území má sídlo, pokud takové právo zápis do obdobné evidence neukládá. V ustanovení § 709 odst. 1 ObchZ je stanoveno, že banka označí majitele účtu, jde-li o osobu právnickou uvedením **obchodní firmy**, nebo **názvu a sídla majitele a identifikačním číslem osoby**, bylo-li přiděleno. V případě osoby fyzické je vyžadováno **jméno a příjmení, bydliště a rodné číslo**, nebo **datum narození**, popřípadě **obchodní firma, místo podnikání a identifikační číslo osoby**. Pro praxi je zajímavá otázka, jak se posuzuje případ, kdy strana není v důsledku nějakého pochybení, či prostého „vyblednutí“ na smlouvě jednoznačně identifikována. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1156/2005, nezpůsobuje takováto vada neplatnost smlouvy, pokud lze kontrahenta bezpečně identifikovat i jinak (objasněním skutkových okolností, výkladem právního úkonu, či např. z jiných dokumentů vztahujících se k tomuto úkonu, jako může být výpis z účtu). Pokud by takováto „pomocná“ identifikace nebyla dostačující, jednalo by se o úkon absolutně neplatný, jelikož by nesplňoval základní požadavek určitosti právního úkonu.

5.1.2. Forma smlouvy

Pro smlouvu o běžném účtu je vyžadována písemná forma, a to s ohledem na ust. § 708 odst. 2 ObchZ. Avšak s ohledem na ust. § 708 odst. 3 ObchZ toto platí pouze pro smlouvu o běžném účtu, která není zároveň smlouvou o platebních službách. Požadavek písemné formy stanovený ObchZ platí, v případě že je smlouva rozdělena na dva dokumenty, návrh a akceptaci, pro oba dva dokumenty⁴⁶. Dle úpravy v PIStk platí, že poskytovatel a uživatel platebních služeb se mohou dohodnout, že smlouva o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách bude uzavřena písemně. Totéž platí v situaci, kdy požadavek písemné formy smlouvy je vznesen jen jednou smluvní

---

⁴⁶ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. C. H. Beck, 2010, str. 1305.

stranou⁴⁷. V této souvislosti je třeba připomenout, že pro smlouvu o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách platí ust. § 272 odst. 2 ObchZ, ve kterém je stanoveno, že změna nebo zrušení smlouvy vyžaduje písemnou formu pouze v tom případě, pokud se tak smluvní strany výslovně dohodly⁴⁸. Pro úplnost je nutné uvést, že pro změnu rámcových smluv o platebních službách platí speciální úprava zakotvená v ust. § 94 PIStk, tedy že v rozsahu a za podmínek vyplývajících z tohoto ustanovení může dojít k přijetí návrhu na změnu smlouvy tím, že návrh změny **není odmítnut**.

V souvislosti s rozvojem moderních bankovních služeb a s rostoucím množstvím “moderních” bank na trhu přistupují banky stále častěji v rámci konkurenčního boje k využívání moderních technologií u služeb klientům. Tato oblast prodělala v posledních dvou desetiletích ohromný vývoj, a to nejen v oblasti internetového bankovníctví, tedy v oblasti nakládání s prostředky na účtu a získávání informací o pohybech na účtu dálkovým přístupem pomocí internetu, ale zejména také v samotném uzavírání bankovních smluv. Zavedením elektronického podpisu⁴⁹ a

---

⁴⁷ Srov. ust. § 272 odst. 1 ObchZ.

⁴⁸ V tomto případě se jedná o speciální úpravu pro obchodní vztahy, odchylnou od obecného pravidla zakotveného v ust. § 40 odst. 2 ObčZ. Dle tohoto ustanovení může být písemně uzavřená dohoda změněna nebo zrušena pouze písemně. V praxi však dochází ke změnám písemně uzavřené smlouvy vesměs v písemné formě, a to s ohledem na vyšší míru průkaznosti konkrétní změny, či zrušení smlouvy. Toto ustanovení je přijímáno, pokud jde o smlouvy, pro které stanoví písemnou formu zákon, značně kriticky, neboť se nejeví jako logické, že smlouvu, která ze zákona musí být uzavřena v písemné formě, je možno změnit zcela neformálně. V literatuře se proto prosazuje výklad, že tam, kde pro platnost smlouvy předepisuje písemnou formu zákon, a to jak občanský zákoník nebo zvláštní zákon, tak i obchodní zákoník, je možno ji změnit opět jen v písemné formě podle obecného pravidla § 40 odst. 2 ObčZ a speciální pravidlo uvedené v ust. § 272 odst. 2 ObchZ se může uplatnit jen u obchodních smluv, u nichž byla povinnost písemné formy stanovena dohodou stran nebo z vůle některé strany smluvního vztahu – tak zejména *Kopáč* (in: *Stuna a kol. Obchodní zákoník s podrobným komentářem pro právní a podnikatelskou praxi. Praha : Trizonia, 1992, str. 300*), *Pelikánová (Komentář k obchodnímu zákoníku. 3. díl. Praha : Linde, 1996, str. 506–507)*, *Eliáš (Kurs obchodního práva; obchodní závazky; cenné papíry. Praha : C. H. Beck, 1996, str. 12)*. Kritický postoj k tomuto ustanovení je jistě odůvodněný, avšak de lege lata tento prosazovaný výklad již naráží na meze možností výkladu. Obecné pravidlo dané v § 40 odst. 2 ObčZ, které platí pro smlouvy, které se neřídí úpravou obchodního zákoníku (a které nerozlišuje důvod uzavření smlouvy v písemné formě), nelze podle pravidla daného v § 1 odst. 2 ObchZ použít, když obchodní zákoník má speciální úpravu. V daném případě tato speciální úprava nerozlišuje, z jakého důvodu byla smlouva uzavřena v písemné formě. Nicméně je nutné konstatovat, že výklad, podle kterého nelze vztahovat toto speciální ustanovení na případy, kdy písemnou formu pro platnost smlouvy předepisuje zákon, protože z toho vyplývá jako podmínka platnosti, že vždy bude mít smlouva jako celek písemnou formu, nabývá na síle a začíná převažovat. [ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. C. H. Beck, 2010, str. 921, 922]

⁴⁹ Dle zákona o elektronickém podpisu se elektronickým podpisem rozumí zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a obsahujícím údaje, které umožňují jednoznačnou identifikaci podepisující osoby, či zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném poskytovatelem

umožněním písemného právního úkonu pomocí prostředků komunikace na dálku lze smlouvy o běžném účtu rovněž uzavírat distančně. V případě, kdy bude tímto způsobem uzavírána smlouva o běžném účtu se spotřebitelem, je nutné aplikovat ust. § 54a až 54d ObčZ.

5.2. Fakultativní náležitosti

Ustanovení § 709 odst. 2 ObchZ se s ohledem na ust. § 708 odst. 3 ObchZ nevztahuje na smlouvu o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách. Zároveň, jak již však bylo řečeno výše, názory odborné veřejnosti se shodují v tom, že smlouva o běžném účtu má v naprosto převážné většině případů charakter smlouvy o platebních službách⁵⁰. V PlStk je úprava obsahu smlouvy a zněho vyplývajících práv a povinností poskytovatele i uživatele platebních služeb koncepčně výrazně odlišná od úpravy v ObchZ⁵¹. V rámci komplexního pojetí zákonné úpravy smlouvy o běžném účtu však v této kapitole dále věnuji pozornost i úpravě náležitostí smlouvy o běžném účtu v ObchZ.

Fakultativní náležitosti upravené ve výše uvedeném ustanovení § 709 odst. 2 ObchZ jsou takové náležitosti smlouvy o běžném účtu, které se zpravidla ve smlouvě vyskytují, avšak jejich případná absence nepodmiňuje neplatnost smlouvy. Nejedná se tedy o podstatné části smlouvy ve smyslu ust. § 269 odst. 1 ObchZ⁵². Smyslem tohoto návodného ustanovení je snaha poukázat na náležitosti důležité pro vzájemná práva a povinnosti smluvních stran, které je vhodné ve smlouvě upravit a tak minimalizovat riziko budoucích sporů. Zároveň se tímto precizněji upravují vztahy mezi bankou a

---

certifikačních služeb, který je usazen mimo území České republiky, byl-li kvalifikovaný certifikát vydán v rámci služby vedené v seznamu důvěryhodných certifikačních služeb jako služba, pro jejíž poskytování je poskytovatel certifikačních služeb akreditován, nebo jako služba, nad jejímž poskytováním je vykonáván dohled podle předpisu Evropské unie.

⁵⁰ Srov. ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník, Komentář*, 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 1303; MAREK, K., *Smlouva o platebních službách, smlouva o běžném účtu a smlouva o vkladovém účtu*, Daně a finance 8-9/2010, str. 3 - 9; LIŠKA, P., *Nová právní úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu*, Právní fórum 7/2010, str. 324 – 336.

⁵¹ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník, Komentář*, 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 1303; MAREK, K., *Smlouva o platebních službách, smlouva o běžném účtu a smlouva o vkladovém účtu*, Daně a finance 8-9/2010, str. 3 - 9; LIŠKA, P., *Nová právní úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu*, Právní fórum 7/2010, str. 1309.

⁵² ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník, Komentář*, 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 1310

klientem. Citované ustanovení je ze své povahy dispozitivní, smluvní strany tedy mohou ve smlouvě upravit i jiné otázky zákonem neupravené, které však nesmí být v rozporu s kogentními ustanoveními ObchZ, resp. zvláštních zákonů⁵³.

Jedná se o:

- a) osoby oprávněné nakládat s peněžními prostředky na účtu a způsob nakládání s nimi,
- b) výši nebo způsob stanovení výše úrokové sazby, období splatnosti úroků, které banka platí ze zůstatku peněžních prostředků na účtu jeho majiteli, popřípadě ujednání, že úroky nebudou placeny,
- c) lhůty, v nichž oznamuje banka majiteli účtu přijaté vklady a platby a provedené výplaty a platby a výši zůstatku peněžních prostředků na účtu a dále formu tohoto oznámení,
- d) výši, nebo způsob stanovení výše úplaty a způsob, jakým tuto úplatu majitel účtu bance zaplatí, popřípadě ujednání, že úplata nebude bankou požadována. Výši úplaty lze sjednat i odkazem na ceník banky.

5.1.3. Osoby oprávněné nakládat s peněžními prostředky na účtu a způsob nakládání s nimi dle ust. § 709 odst. 2 písm. a) ObchZ

Z formulace tohoto ustanovení vyplývá, že vedle banky a majitele účtu, se ve smlouvě o běžném účtu mohou vyskytovat ještě další subjekty. Jedná se o osobu, které je dána možnost s peněžními prostředky na účtu nakládat a způsob, kterým tak činí. Oproti pojmu nakládání s účtem, které spočívá v uzavření, změně či ukončení smlouvy o běžném účtu, pojmem nakládání s peněžními prostředky vyjadřuje „*oprávnění osoby udělovat bance pokyny, jejichž provedením se mění výše pohledávky evidované na běžném účtu*“⁵⁴. Ustanovení § 709 odst. 2 písm. a) ObchZ je nutno posuzovat v souvislosti s ustanovením § 710 odst. 2 ObchZ, ze kterého plyne, že s peněžními prostředky na účtu jsou oprávněny nakládat jen osoby uvedené v podpisových vzorech předaných majitelem účtu bance nebo jiné osoby za podmínek uvedených ve smlouvě o běžném účtu. Z výše uvedeného vyplývá, že osoby oprávněné nakládat s peněžními

---

⁵³ PLÍVA, S. *Obchodní závazkové vztahy*. 2. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2009, str. 297.

⁵⁴ LIŠKA, P. K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku. *Právní rozhledy* 17/2006, str. 609-619.

prostředky na základě ustanovení ve smlouvě o běžném účtu tak mohou činit, aniž by jim byl zřízen podpisový vzor. Je však nutno, aby byl ve smlouvě stanoven způsob, jakým s peněžitými prostředky mohou nakládat. Oprávnění jiné osoby nakládat s peněžitými zůstatky na účtu je zřízeno většinou při uzavření smlouvy o bankovním účtu nebo může být založeno následným dodatkem ke smlouvě. Smlouva o běžném účtu zpravidla obsahuje ustanovení, že bance je dána možnost disponovat s peněžitými prostředky na bankovním účtu, které odpovídají výši jejím oprávněným pohledávkám. Obvykle je jedná o poplatky za vedení účtu⁵⁵.

5.1.4. Výše nebo způsob stanovení výše úrokové sazby, období splatnosti úroků dle ust. § 709 odst. 2 písm. b) ObchZ

Jak již bylo řečeno výše (viz kap. 2.), připsáním peněžních prostředků v rámci platebního styku na účet banky se tyto peněžní prostředky stávají majetkem banky. Majitel účtu tak přenechává bance možnost dispozice s nimi, banka má právo je použít jako svůj kapitál pro další bankovní obchody a odpovídající část takového zhodnocení přenechává majiteli účtu v podobě úrokového zhodnocení. Výše tohoto zhodnocení je pak závislá na řadě faktorů (úrokové výnosy banky z aktivních obchodů s těmito peněžními prostředky, samotné náklady těchto obchodů, obchodní marží banky, atp.). Peněžní prostředky na běžném účtu jsou však většinou předmětem okamžitého využívání majitelem účtu, a tak není možné je, ze strany banky, využívat k nějakým dlouhodobějším obchodům. Díky tomu je úroková výnosnost poměrně nízká, ne-li žádná⁵⁶.

Toto ustanovení tedy předpokládá, že ve smlouvě bude určena výše, nebo stanoven způsob určení výše úrokové sazby, období splatnosti úroků, popřípadě výslovné ujednání o vyloučení povinnosti banky platit majiteli účtu úroky ze zůstatku peněžních prostředků na účtu, které bývá zpravidla spojené s dohodou o neúročení peněžních prostředků na účtu⁵⁷. V této souvislosti je nutné odkázat na ustanovení § 714

---

⁵⁵ Liška, P. K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku. Právní rozhledy 17/2006, str. 609-619.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Blíže viz 15/2003 Vyhláška ČNB – Úřední sdělení ČNB – Výklad k vybraným ustanovením obchodního zákoníku upravujícím smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu, ve znění zák. č. 125/2002 Sb. *CODEXIS ACADEMIA* [software]. Verze 9/2010. Ostrava : ATLAS consulting spol. s r.o. [cit. 2012-8-2].

odst. 1 ObchZ, ze kterého vyplývá, že pokud si strany dohodnou, že úroky nebudou bankou placeny, musí být takové ujednání výslovně stanoveno ve smlouvě.

Platná právní úprava v ObchZ předpokládá tři způsoby určení úrokové sazby:

- a) stanovení konkrétní výše úrokové sazby
- b) způsob stanovení výše úrokové sazby
- c) subsidiárně ustanovení § 174 odst. 4 ObchZ.

Stanovení úrokové sazby fixní výší je v praxi velmi vyjimečné, neboť jakákoli změna výše úrokové sazby je v tomto případě podmíněna změnou smlouvy.

Nejčastějším způsobem určení úrokové sazby ve smlouvě je stanovení způsobu, jakým bude výše úrokové sazby bankou určována a následně dohodnutým způsobem zveřejněna. Z dikce ustanovení § 709 odst. 2 písm. b) nevyplývá žádné omezení smluvní volnosti co se týče samotného stanovení tohoto způsobu. Nabízí se otázka, zda je banka oprávněna v průběhu trvání smluvního vztahu výši úrokové sazby měnit jednostranným právním úkonem. Pokud se přikloníme k výkladu, že toto možné je, narážíme na ustanovení § 296 odst. 3 ObchZ, ve kterém je stanoveno, že smluvní strany mohou nahradit určitou část smlouvy dohodou o dodatečném určení závazku, avšak pouze za předpokladu, že takovéto dodatečné určení nebude záviset na vůli pouze jedné strany. V tomto případě by se tak jednalo o relativní neplatnost takového ujednání, k níž by v případném sporu soud přihlížel pouze v případě, že se jí strana, na jejíž ochranu je neplatnost stanovena (viz ust. § 267 odst. 1 ObchZ, v tomto případě majitel účtu), dovolá⁵⁸. Dalším aspektem, který je vhodné vést v potaz je ust. § 262 odst. 4 ObchZ věta za středníkem⁵⁹. Toto ochranné ustanovení směřující k ochraně spotřebitele se použije v případě, že majitel účtu není podnikatelem. V této souvislosti je dále třeba vzít

---

⁵⁸ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník, Komentář*, 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 1311

⁵⁹Ustanovení ObčZ nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele je třeba použít vždy, je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem. Smluvní strana, která není podnikatelem nese odpovědnost za porušení povinností z těchto vztahů podle ObčZ a na její společné závazky se použijí ustanovení ObčZ.

v úvahu ust. § 56 odst. 3 ObčZ, dle kterého je nepřipustné takové ujednání, které opravňuje dodavatele (v tomto případě banku) jednostranně změnit smluvní ujednání bez důvodu stanoveného ve smlouvě, a to rovněž pod sankcí relativní neplanosti.

Z výkladu k vybraným ustanovením obchodního zákoníku upravujícím smlouvu o běžném účtu ve znění zákona č. 125/2002 Sb., jež je přílohou Úředního sdělení ČNB ze dne 27. června 2003 však plyne, že je možné ve smlouvě ujednat, že aktuální výše úrokové sazby bude bankou oznamována jednostranným právním úkonem (např. v oznámení o úrokových sazbách banky, či jiným způsobem, na kterém se strany dohodly), avšak pouze za předpokladu, že způsob stanovení výše úrokové sazby je vázán na určité **objektivní kritérium** (např. sazba vyhlášená ČNB, referenční sazba banky, avšak jasně definována fixně, nebo vázaně na ČNB...atp.). Jednoznačným smyslem tohoto výkladu je, aby banky neměnily úrokové sazby samovolně bez jakékoli objektivizace.

Názor, že je možné považovat smluvní ujednání spočívající v možnosti banky určovat jednostranným právním úkonem konkrétní výši úrokové sazby za platný způsob sjednání výše úrokové sazby zastává i doc. JUDr. Plíva, který však na druhou stranu upozorňuje, že je nutné určit rámec pro výkon tohoto práva banky tak, aby nebylo závislé jen na vůli banky⁶⁰.

Pokud mezi smluvními stranami nedojde k žádnému ze shora uvedených ujednání, použije se subsidiárně ust. § 714 odst. 4 ObchZ, které stanoví, že úroková sazba, počítaná ke dni připsání úroků k zůstatku peněžních prostředků⁶¹, činí polovinu diskontní sazby stanovené ČNB.

trhu)⁶².

---

⁶⁰ PLÍVA, S. *Obchodní závazkové vztahy*. 2. aktualiz. vydání. Praha : ASPI, a.s., 2009. str. 302.

⁶¹ Viz ust. § 713 odst. 2, 3 ObchZ.

⁶² Blíže viz 15/2003 Vyhláška ČNB – Úřední sdělení ČNB – Výklad k vybraným ustanovením obchodního zákoníku upravujícím smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu, ve znění zák. č. 125/2002 Sb. *CODEXIS ACADEMIA* [software]. Verze 9/2010. Ostrava : ATLAS consulting spol. s r.o. [cit. 2012-8-2].

5.1.5. Lhůty pro oznámení o platebních operacích na účtu, výše zůstatku na účtu a forma tohoto oznámení dle ust. § 709 odst. 2 písm. c) ObchZ

Banka je povinna oznámit majiteli účtu informace o operacích na účtu a zůstatku peněžních prostředků na účtu. Toto ustanovení umožňuje upravit lhůty a způsob tohoto oznámení odchylně od ustanovení § 712 odst. 1 ObchZ, které zakotvuje obecnou informační povinnost banky. Oznámení mělo dříve zpravidla formu papírového výpisu z účtu, rozvojem moderních informačních technologií je nyní stále častěji využívána forma elektronického výpisu z účtu, který zároveň nebývá bankou zpoplatněn.

5.1.6. Výše nebo způsob určení výše úplaty a způsob jejího zaplacení dle ust. § 709 odst. 2 písm. d) ObchZ

Vedení účtu a uskutečňování platebních transakcí ve prospěch či na vrub majitele účtu bankou je třeba vnímat jako službu, pro kterou platí stejně jako pro ostatní služby, že je prováděna za účelem zisku a je tedy oprávněným nárokem banky požadovat za tuto službu úplatu. Tu lze sjednat trojím způsobem:

- a) určením konkrétní výše
- b) určením způsobu stanovení výše úplaty
- c) odkazem na ceník banky.

Podobně jako v případě stanovení výše úrokové sazby, první případ je využíván velmi zřídka, neboť fixní částka samozřejmě nereflektuje vývoj cenové hladiny zboží a služeb. Ve smlouvě lze sjednat způsob určení úplaty např. jako procento, či promile z konkrétní částky, popř. jiný, dostatečně určitý způsob. Tento způsob je pro obě smluvní strany závazný a lze jej měnit pouze dohodou smluvních stran⁶³. Nejčastěji však dochází ke sjednání výše úplaty odkazem na ceník banky, na jehož změnu si banka vyhrazuje právo a je součástí smlouvy o běžném účtu. Z formulace rozebíraného ustanovení rovněž vyplývá, že si strany mohou dohodnout, že úplata **nebude majitelem účtu bance placena**. Tato dohoda bývá zpravidla spojena s dohodou o neúročení peněžních prostředků na účtu⁶⁴. V ustanovení § 710 odst. 4 ObchZ je obsažena

---

⁶³ PLÍVA, S. *Obchodní závazkové vztahy*. 2. aktualiz. vydání. Praha : ASPI, a.s., 2009. str. 300.

⁶⁴ Blíže viz 15/2003 Vyhláška ČNB – Úřední sdělení ČNB – Výklad k vybraným ustanovením obchodního zákoníku upravujícím smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu, ve znění zák. č.

subsidiární úprava pro případ, že výše úplaty ani způsob jejího stanovení nebudou sjednány. Za takovéto situace majitel účtu bude povinen platit úplatu obvyklou v době provedení služby.

Poskytování úplaty přímo odečtením peněžních prostředků na účtu není jedinou formou úplaty, odměnou banky se může rozumět i bezúročné poskytnutí prostředků nebo zvláštní poplatky placené majitelem účtu⁶⁵. V této souvislosti je také vhodné zmínit, že banka je oprávněna použít peněžní prostředky na účtu k započtení svých vzájemných pohledávek, které má vůči majiteli účtu podle smlouvy o běžném účtu, jak vyplývá z ustanovení § 361 ObchZ. V souladu se shora uvedeným se bude jednat zejména o různé poplatky.

Výše uvedené platí pro smlouvu o běžném účtu, která není smlouvou o platebních službách. Naopak pro smlouvu o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách, platí, že se jedná **zásadně o smlouvu úplatnou**⁶⁶ – a to dle ustanovení § 77 odst.1 PIStk. Existuje zde však omezení, a tím je zákaz sjednání úplaty pro splnění povinností banky, které jsou stanoveny v Části čtvrté Hlavy I. PIStk. Výjimkou z tohoto omezení může být sjednání úplaty, která je přiměřená a odpovídá skutečným nákladům poskytovatele platebních služeb.

Směrnice o platebních službách, která byla podkladem pro přijetí PIStk, zakotvuje princip „plné částky platební transakce“, díky čemuž se částka odepsaná z účtu plátce plně shoduje s částkou připsanou na účet příjemce, aniž by z ní byl odečten jakýkoli poplatek. PIStk šel v této oblasti nad rámec směrnice o platebních službách, když v ustanovení § 107 odst. 1 PIStk zakázal odebírání jakýchkoli srážek, nikoli pouze srážek poplatků, jak je stanoveno ve směrnici.

Z ustanovení § 107 odst. 1 věta druhá PIStk plyne, že je možné uzavřít dohodu mezi poskytovatelem platebních služeb příjemce (bankou) a příjemcem. Předmětem dohody je, že si poskytovatel odečte tuto pohledávku za příjemcem v okamžiku před

---

125/2002 Sb. *CODEXIS ACADEMIA* [software]. Verze 9/2010. Ostrava : ATLAS consulting spol. s r.o. [cit. 2012-8-2].

65 Srov. PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku* : 5.díl. Praha : Linde, 1999, str. 556.

66 Blíže viz LIŠKA, P. *Nová právní úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu*. Právní fórum. 2010, 7, str. 332.

připsáním peněžních prostředků na účet, nebo při vyplacení částky. Avšak banka plátce má také jisté výdaje s provedením platební transakce, a proto je logické, aby osoba plátce nesla povinnost poskytnout své peněžní prostředky k uhrazení poplatků, které jsou mu účtovány. Jelikož si příjemce i plátce platby hradí své poplatky účtované jejich poskytovateli, byl tento princip nazván „share principle“.⁶⁷

---

⁶⁷Srov. ELEK, Š. *Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb*. Obchodněprávní revue . 2010, 6, str. 163.

6. Zánik smlouvy o běžném účtu

Smlouva o běžném účtu je standardním závazkovým právním vztahem, a tak jsou pro ukončení smlouvy aplikovatelné obecné důvody zániku závazkových vztahů, jako uplynutí doby, na kterou byl účet zřízen v případě, že byla smlouva o běžném účtu uzavřena na dobu určitou, nemožnost plnění (v situaci, kdy by např. došlo k odejmutí bankovní licence bance), odstoupení od smlouvy, dohoda stran atp. V ObchZ jsou specifikovány dva případy zániku smlouvy o běžném účtu, a to ukončení smluvního vztahu v důsledku výpovědi danou jednou smluvní stranou a také upravuje specifickou situaci v případě úmrtí majitele účtu.

6.1. Výpověď

Výpověď smlouvy o běžném účtu upravuje dispozitivní ustanovení § 715 ObchZ, jako zcela standardní způsob ukončení smlouvy a zároveň i zánik závazkového vztahu, který byl založen touto smlouvou⁶⁸. Z ustanovení § 708 odst. 3 ObchZ vyplývá, že pro smlouvu o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách se nepoužije ust. § 715 odst. 1 až 3 ObchZ.

Výpověď smlouvy o běžném účtu, která není smlouvou o platebních službách může být podána majitelem účtu kdykoliv, i v případě, že byla uzavřena na dobu určitou a zaniká datem doručení této výpovědi bance. Banka může tuto smlouvu také vypovědět, ale v této situaci zaniká smlouva až posledním dnem kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém byla výpověď doručena majiteli tohoto účtu. Dle ustanovení § 715 odst. 3 ObchZ má banka také možnost vypovědět smlouvu, pokud majitel účtu podstatným způsobem poruší povinnosti vyplývající ze smlouvy. Tato výpověď musí být učiněna pouze formou doporučené zásilky. Pro případy, kdy by nebylo z jakéhokoliv důvodu možné majiteli účtu tuto zásilku doručit, upravuje ObchZ tuto situaci fikcí doručení. Pokud majitel účtu odmítne převzetí zásilky, nebo není například k zastížení, vrací držitel poštovní licence zásilku bance. Účinky doručení tak

---

⁶⁸ FALDYNA, F., POKORNÁ, J., TOMSA, M. et al. Obchodní právo. Praha : ASPI, 2005. str. 922.

nastávají dnem, ve kterém je zásilka vrácena bance⁶⁹. V tomto případě je však možné na smlouvu o běžném účtu, která je standardním závazkovým vztahem, vztáhnout institut odstoupení od smlouvy dle podle § 344 a násl. ObchZ.

Důležité je si uvědomit, že ObchZ odlišuje zánik smluvního vztahu od zániku samotného účtu. Zanikne-li smlouva o běžném účtu, banka je povinna **v souladu se zákonem o platebním styku** bez zbytečného odkladu vypořádat všechny závazky a pohledávky z daného účtu. V tomto případě zejména provede transakce, které vznikly z používání platebních karet a byly provedeny do data zániku smlouvy. Majitel bance vydá platební karty, které byly bankou k účtu vydány. Banka má v rámci tohoto vypořádání nárok započítat si pohledávky vůči majiteli účtu, které ji vznikly na základě smlouvy. Po provedení veškerého vypořádání je účet zrušen, banka dále vyplatí zůstatek peněžních prostředků majiteli, pakliže ten nedal příkaz k vyplacení těchto prostředků třetím osobám, nebo k jejich převodu na jiný bankovní účet. Náklady vzniklé převodem prostředků, nebo náklady vzniklé úschovou prostředků rovněž smí banka započíst. Tyto náklady jsou zde výslovně uvedeny, jelikož tyto náklady nemohou být bankou započítány v souladu s § 715 odst. 4 ObchZ.

Banka musí dále písemně oznámit majiteli, k jakému dni byl účet zrušen. Jelikož zákonem není stanoveno, do jaké lhůty má banka musí banka se zbylými prostředky naložit, měla by vycházet z požadavku majitele účtu. Pokud nedojde k dohodě obou stran, lze uplatnit podpůrně ustanovení § 340 ObchZ. Toto stanovuje povinnost dlužníka splnit závazek bez zbytečného odkladu⁷⁰.

6.2. Smrt majitele účtu

Důsledky smrti majitele účtu upravuje kogentní ustanovení § 715a Obchz, které je zároveň použitelné pro smlouvu o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách. Nejprve je třeba uvést, že **smrtí majitele účtu smlouva o běžném**

---

⁶⁹ BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. et al. Kurs obchodního práva: Obchodní závazky. 4. vyd. Praha :

C. H. Beck, 2007. str. 443-444

⁷⁰ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA S., TOMSA, M. et al. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha : C. H. Beck, 2001. str. 1535.

účtu nezaniká. Tato skutečnost je zdůrazněna v ust. § 715a odst. 1 Obchz, přičemž takováto informace se může s ohledem na ust. § 579 ObčZ jevit jako nadbytečná, když platí, že smrtí věřitele, či dlužníka závazkový vztah zaniká jen výjimečně, za podmínek stanovených v tomto ustanovení ObčZ⁷¹. Smrtí majitele účtu tedy nezanikají práva a povinnosti vyplývající ze smlouvy, tzn. banka pokračuje v těch výplatách a platbách, ať už jednorázových, či trvalých, ke kterým dal majitel účtu před svou smrtí bance příkaz. Naopak nesmí provést takové platební transakce, které majitel účtu označil jako ty, ve kterých nemá banka po jeho smrti pokračovat. Banka potom zastaví tyto platební transakce den následující po dni, kdy se věrohodně⁷² dozví o smrti majitele účtu.

Jak již bylo nastíněno v kap. 2.1, specifikem v této oblasti je úprava plné moci. Plná moc udělená majitelem účtu nezaniká, pokud z jejího obsahu nevyplývá, že má trvat jen za života majitele účtu. Banka pokračuje v provádění platebních příkazů od osob zmocněných majitelem účtu k nakládání s prostředky na účtu. V případě, že jsou prostředky na účtu zemřelé osoby předmětem řízení o dědictví, jsou až do skončení takového řízení svěřeny správci dědictví. Správcem dědictví je nejčastěji fyzická osoba, která byla do této funkce buď stanovena zůstavitelem, nebo soudem, popř. ve výjimečných případech jím může být stát⁷³. Ustanovený správce dědictví má tedy práva a povinnosti majitele účtu, pokud je bance hodnověrně prokázáno, že byl skutečně ustanoven. V případě ustanovení zůstavitelem se správce dědictví musí prokázat listinou ve formě notářského zápisu se zákonem stanovenou formou, v případě ustanovení soudem předložením rozhodnutí soudu. Správce dědictví však samozřejmě nemá při nakládání s účtem absolutní volnost. Jak vyplývá z ust. § 480 odst. 2 ObčZ, může činit jen takové úkony, které nepřesahují rámec obvyklého hospodaření. V opačném případě je třeba souhlas nadpoloviční většiny dědiců. V případě, že nedojde k takovémuto schválení, rozhodne na návrh jakéhokoli dědice soud a takové rozhodnutí nahrazuje rozhodnutí dědiců⁷⁴.

---

⁷¹ PLÍVA, S. *Obchodní závazkové vztahy*. 2. aktualiz. vydání. Praha : ASPI, a.s., 2009. str. 303.

⁷² Za věrohodné lze považovat oznámení státních orgánů či předložení úmrtního listu, samozřejmě

s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu.

⁷³ PLÍVA, S. *Obchodní závazkové vztahy*. 2. aktualiz. vydání. Praha : ASPI, a.s., 2009. str. 304.

⁷⁴ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA S., TOMSA, M. et al. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha : C. H. Beck, 2001. str. 1322.

7. Bankovní obchodní podmínky

Bankovními podmínkami si banky vymezují základní pojmy a instituty a upravují podmínky veškerých smluvních závazků mezi bankou a klientem vzniklých v souvislosti s bankovními službami. Můžeme je definovat jako rámcové abstraktní smlouvy či všeobecně formulované smluvní šablony, které typizují opakované a hromadné obchody.⁷⁵ Dle ustanovení § 273 odst.1 ObchZ lze část obsahu smlouvy o běžném účtu „určit také odkazem na všeobecné obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi nebo odkazem na jiné obchodní podmínky, jež jsou stranám uzavírajícím smlouvu známé nebo k návrhu přiložené“.

Prof. JUDr. Marek, CSc. charakterizuje obchodní podmínky bank následujícími znaky:

- nepřímá smluvní ujednání
- vedlejší smluvní ujednání
- abstraktnost
- srozumitelnost a jednoznačnost
- jasnost a bezrozpornost
- souhlasný projev obou (všech) smluvních partnerů s použitím obchodních podmínek
- soulad s kogentními normami, dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku.⁷⁶

Povahu všeobecných obchodních podmínek mají Všeobecné platební podmínky vydané Českou národní bankou,⁷⁷ jejichž text byl dohodnut s bankami. Tyto podmínky stanovují zásady a podmínky vedení účtu klientů u bank, provádění platebního styku a

---

⁷⁵ HAJN, P., BEJČEK, J. *Jak uzavírat obchodní smlouvy*. 2. vyd. Praha : LINDE, 2003. str. 133.

⁷⁶ MAREK, K., ŽVÁČKOVÁ, L. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2008, str. 28 –9.

⁷⁷ Věstník ČNB, částka 22/1994. Úřední sdělení České národní banky o vydání Všeobecných podmínek, kterými se stanoví zásady vedení účtů klientů bank a provádění platebního styku a zúčtování na těchto účtech ze dne 24.10.1994. http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/1994/download/v_1994_22.pdf [cit. 2013-05-05]

zúčtování na těchto účtech prováděné pro klienty bankami na území České republiky. Základní rámec pro poskytování bankovních služeb je tak tvořen nezávislou institucí nadřazenou jednotlivým bankám a v jejich akceptaci jednotlivými bankami můžeme spatřovat posílení právní jistoty jak klientů, tak bank.

Lze říci, že banky úpravu uvedenou v citovaném ustanovení § 273 odst. 1 ObchZ provádějí vydáváním všeobecných obchodních podmínek nebo jiných podmínek pro běžné účty, které si však vypracovávají banky samy. Pojem „všeobecné“ se v tomto případě nepoužívá s ohledem na dikci ObchZ, nýbrž s ohledem na zaměření upravované problematiky, a je tak zavádějící.⁷⁸ Obchodní podmínky vypracované bankami mají tak podle zákona povahu jiných obchodních podmínek a to i přes to, že jsou označovány za všeobecné. Všeobecné obchodní podmínky obvykle upravují ustanovení, jež jsou společná pro většinu bankovních obchodů, a to jak podle ObchZ, ObčZ či i v ostatních oblastech.⁷⁹ Zvláštní podmínky pak stanovují zásady a podmínky pouze pro omezený okruh obchodů jako podmínky pro běžný a vkladový účet, podmínky pro platební styk či podmínky pro vydávání a používání platebních karet.⁸⁰ Pokud tyto zvláštní obchodní podmínky vydávané bankou obsahují odlišnou úpravu od všeobecných obchodních podmínek, mají zvláštních obchodní podmínky přednost.

Proto, aby obchodní podmínky, jež se stávají součástí smlouvy, byly závazné, je nutné, aby na ně smlouva o běžném účtu výslovně odkazovala.⁸¹ Tímto je naplněn požadavek určitosti projevu vůle. V případě, že lze uzavřít smlouvě ústně, může být i odkaz na smluvní podmínky pouze ústní,⁸² zatímco písemný odkaz je nutný u smluv vyžadujících písemnou formu. Vedle výslovného odkazu musejí být v případě jiných

---

⁷⁸ LIŠKA, P. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, str. 609 – 619.

⁷⁹ Např. obchody s cennými papíry

⁸⁰ LIŠKA, P. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, str. 609 – 619.

⁸¹ POKORNÁ, J., KOVARÍK, Z., ČÁP, Z. et al. *Obchodní zákoník. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2009. str. 1297.

⁸² HAJN, P., BEJČEK, J. *Jak uzavírat obchodní smlouvy*. 2. vyd. Praha : LINDE, 2003. str. 134.

obchodních podmínek pro jejich závaznost dodrženy i další výhrady. Takovéto podmínky, které si banky vytvářejí samy, nejsou výsledkem ustálené praxe, a tudíž se nepředpokládá, že je jejich obsah znám oběma stranám, musejí být ke smlouvě přiloženy a druhá strana s nimi musí být pečlivě seznámena.⁸³

Bankovní obchodní podmínky by měly být v souladu s kogentními právními normami, dobrými mravy, zásadami poctivého obchodního styku a také s oboustranným souhlasem smluvních stran s jejich použitím, jednoznačností, srozumitelností, jednoznačností či bezrozporností.⁸⁴ V případě nejednoznačných smluvních formulací by měly být vykládány v neprospěch autora. V praxi se můžeme často setkat s tím, že obsah smlouvy je s některým bodem obchodních podmínek v rozporu. Pro tyto situace platí pravidlo, že znění obsažené ve smlouvě má vždy přednost před zněním obchodních podmínek. Avšak při výkladu práv a povinností smluvních stran mají bankovní obchodní podmínky a ujednání konkrétní smlouvy přednost před dispozitivními ustanoveními ObchZ a obchodními zvyklostmi.⁸⁵ O tomto také rozhodnul ve svém rozsudku Vrchní soud v Praze⁸⁶, který řekl, že obchodní zákoník vychází ze smluvní suverenity účastníků, a proto mají obchodní podmínky, jež jsou součástí smlouvy, podle §263 ObchZ přednost před dispozitivními ustanoveními zákona.

Bankovní obchodní podmínky nejsou rigidním dokumentem, jejich význam se stále vyvíjí a souběžně s ekonomickým vývojem banka často přistupuje ke změně obsahu závazku. Naprostá většina obchodních podmínek tak obsahuje ujednání o tom, že je banka oprávněna jednostranně změnit obchodní podmínky i za trvání smlouvy o běžném účtu, čímž se vypořádává s jakousi nmoderností platné právní úpravy. Důvody pro uskutečnění takových to změn obchodních podmínek by měly mít právní,

---

⁸³ K závaznosti bankovních obchodních podmínek se vyslovil Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku sp. zn. 5 Cmo 55/1997 ze dne 29. 6. 1998: „*obchodní podmínky jsou součástí smlouvy smluvního ujednání. Ustanovení § 763 odst. 1 obchodního zákoníku u smluv, které se od účinnosti obchodního zákoníku řídí novou právní úpravou, nemění bez dalšího obsah těchto předtím uzavřených smluv a obchodní podmínky, na které tyto smlouvy odkazují, zůstávají nadále pro účastníky závazné.*“

⁸⁴ PLÍVA, S., ELEK, Š., LIŠKA, P. et al. *Bankovní obchody*. Praha : ASPI, 2009. str. 27.

⁸⁵ POKORNÁ, J., KOVARÍK, Z., ČÁP, Z. et al. *Obchodní zákoník. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2009. str. 1297.

⁸⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21.10.2007, sp.zn. 5 Cmo 536/96.

ekonomické či technologické příčiny a mít závažnou povahu. Druhá smluvní strana nemá možnost se na takovéto změně podílet, proto by jí měla být poskytnuta dostatečně dlouhá lhůta, ve které by měla možnost změnu přijmout či odmítnout, resp. se rozhodnout, zda bude zachován stávající právní režim vedení běžného účtu či smluvní vztah ukončen. V druhém případě by měla banka smlouvu o běžném účtu ukončit na přání klienta a to bez jakýchkoliv požadavků ho zatěžujících jako jsou např. poplatky za jednostranné ukončení smlouvy. Tento postup jednostranné změny bankovních podmínek se jeví jako jednoduché řešení situace, při které by jinak v případě jakékoli změny bylo nutné podepsat dodatek ke smlouvě. Tím by docházelo k velkému administrativnímu zatížení obou smluvních stran, odvádění banky od poskytování služeb, snižování přehlednosti vzájemných smluvních vztahů a zvýšení výdajů, které by se odrazily především ve výši poplatků za vedení účtu pro klienta. Díky těmto argumentům je tedy změna obchodních podmínek touto cestou obecně přijímána a zpravidla nenapadána.⁸⁷

Právní úpravu změn rámcové smlouvy o běžném účtu obsahuje také PIStk, který zavádí výjimku z občanskoprávní zásady „qui tacet non consentire videtur“, podle níž mlčení či nečinnost samy o sobě neznamenají přijetí návrhu.⁸⁸ Podle ustanovení § 94 odst. 3 PIStk platí tak zákonná fikce, že v případě, kdy uživatel návrh na změnu rámcové smlouvy neodmítnul, je tato změna přijata, pokud byla zachována minimální lhůta 2 měsíců, uživatel byl spraven o důsledcích odmítnutí, změna smlouvy je uvedena ve formě trvalého nosiče dat způsobem uvedeným v § 80 odst. 1 PIStk a banka poučila uživatele o možnosti rámcovou smlouvu vypovědět bezúplatně a s okamžitou účinností, pokud na změnu rámcové smlouvy nepřistoupí a odmítne ji.

---

⁸⁷ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, str. 609 – 619.

⁸⁸ LIŠKA, P, *Některé nové problémy právní úpravy uzavírání soukromoprávních smluv*. Právní rozhledy. 2010, str. 767.

8. Smlouva o běžném účtu jako smlouva o platebních službách

Jak již bylo uvedeno výše, pro komplexní vymezení smlouvy o běžném účtu je naprosto zásadní úprava obsažená v zákoně o platebním styku. V této kapitole tedy bude pojednáno o smlouvě o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách dle PIStk, a to zejména o informačních povinnostech poskytovatele platebních služeb, které jsou v PIStk oproti úpravě v ObchZ důkladně upraveny.

Dále považuji za vhodné opětovně zdůraznit, že smlouva o platebních službách nepředstavuje samostatný smluvní typ, ale že jde spíše o soubor podmínek, které jsou strany povinny dodržet, uzavírají-li smlouvu, která obsahuje závazek definovaný v § 74 PIStk. Právní úprava obsažená v PIStk je až na výjimky kogentní a tak lze konstatovat, že určuje obsah každého závazkového právního vztahu, jehož předmětem je poskytování platebních služeb⁸⁹.

Vzhledem k obsáhlosti problematiky PIStk je v této kapitole podrobněji pojednáno o dvou institutech, tedy o povinnostech poskytovatele platebních služeb v souvislosti s uzavřením smlouvy a odpovědnosti poskytovatele a uživatele platebních služeb.

8.1. Povinnosti poskytovatele platebních služeb

Smlouva o běžném účtu je zároveň smlouvou o platebních službách, jestliže je:

- uzavřena mezi poskytovatelem a uživatelem platebních služeb
- obsahuje závazek poskytovatele platebních služeb provádět pro uživatele platebních služeb platební transakce
- obsahuje podstatné náležitosti smlouvy dle ust. § 708 odst. 1 ObchZ.⁹⁰

V rámci ustanovení týkajících se smlouvy o platebních službách jsou v PIStk zakotveny určité povinnosti, které má poskytovatel platební služby (banka), které má

---

⁸⁹ LIŠKA, P., *Smlouva o platebních službách*, Obchodněprávní revue 5/2010, str. 125 – 136.

⁹⁰ Liška, P., *Nová právní úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu*, Právní fórum 7/2010, str. 324 – 335.

jak před uzavřením smlouvy o platebních službách, v průběhu trvání smlouvy o platebních službách, tak i v případě změny rámcové smlouvy⁹¹. Tyto povinnosti lze dělit ze dvou hledisek. Z hlediska časového jde o:

- a) informační povinnost banky před uzavřením smlouvy o platebních službách,
- b) informační povinnost poskytovanou během trvání právního vztahu ze smlouvy o platebních službách.

Z hlediska obsahového se jedná o povinnosti:

- a) informační,
- b) ostatní.

PIStk uvádí dvě možnosti, jak splnit informační povinnosti poskytovatelem platebních služeb, a to:

- a) poskytnout informaci⁹²,
- b) zpřístupnit informaci⁹³.

Jak vyplývá z ust. § 78 odst. 3 PIStk, důkazní břemeno týkající se prokázání informační povinnosti leží na poskytovateli platebních služeb.

8.1.1. Informační povinnost poskytovatele platební služby před uzavřením smlouvy o platebních službách

Informační povinnost poskytovatele platební služby před uzavřením smlouvy o platebních službách je zakotvena v Části čtvrté, Hlavě I., Dílu 2., Oddílu 1., ust. § 79 – 85 PIStk. Je rozdíl, zda se jedná o smlouvu o jednorázové platební transakci, či o smlouvu rámcovou. V případě rámcové smlouvy platí ust. § 80 odst. 1 PIStk, v kterém je zakotvena povinnost **poskytnout** uživateli platební služby informace určitě a srozumitelně a v úředním jazyce státu, v němž je platební služba nabízena, popř. v jazyce dohodnutém. Nestací tedy tyto informace pouze zpřístupnit. **Zpřístupnění**

---

⁹¹ Beran, J., Doležalová, D., Strnadel, D., Štěpánová, A., *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2011, str. 364

⁹² Dle ust. § 78 odst. 1 PIStk „Poskytovatel splní povinnost poskytnout informaci uživateli, jestliže v důsledku jednání poskytovatele dojde uživateli informace zachycená na trvalém nosiči dat.“

⁹³ Dle ust. § 78 odst. 2 PIStk „Poskytovatel splní povinnost zpřístupnit informaci uživateli, jestliže mu před uzavřením smlouvy nebo během trvání smluvního vztahu sdělí údaj, který uživateli umožní informaci vyhledat. Způsob vyhledání nesmí uživatele nepřiměřeně zatěžovat.“

informací bude naopak dostačující v případě smlouvy o jednorázové platební transakci dle ust. § 79 odst. 1 PIStk. Konkrétní informace jsou pak v případě smlouvy o jednorázové platební transakci uvedeny v ust. § 79 odst. 2 PIStk. Tyto informace zahrnují podmínky a způsob provedení konkrétní platební transakce. Informace pro rámcovou smlouvu jsou podrobně vymezeny v ust. § 81 – 85 PIStk. Takovéto informace budou poskytnuty uživateli platební služby i v případě uzavření smlouvy o jednorázové platební transakci, jestliže to vyplývá z obsahu takové smlouvy⁹⁴.

Tyto informace mohou být podle § 80 odst. 3 PIStk či § 79 odst. 5 PIStk poskytnuty vyjimečně bezprostředně po uzavření rámcové smlouvy nebo po provedení platební transakce, pokud k uzavření smlouvy došlo na žádost uživatele platebních služeb prostřednictvím komunikace na dálku, pro kterou bylo poskytovateli znemožněno tyto tzv. předsmuvní povinnosti splnit před jejím uzavřením, popř. před provedením jednorázové platební transakce.

V případě, že poskytovatel platebních služeb neposkytne, nebo nezpřístupní informace, které je dle PIStk povinen poskytnout, či zpřístupnit, má toto jednání dle ust. § 79 odst. 3 či § 80 odst. 2 PIStk za následek fakt, že **uživatel platebních služeb není vázán svým návrhem na uzavření příslušné smlouvy**. Toto je reálné za podmínky, že návrh byl uživatelem poskytnut ještě před splněním informační povinnosti. Jedná se o speciální úpravu problematiky uzavírání smluv prolamující zavedený usus zakotvený v ObčZ, kdy se v otázce perfektnosti návrhu posuzuje mimo jiné subjektivní vůle navrhovatele při podání návrhu.

Je možné se přiklonit k názoru, že návrh uživatele platební služby, u něž nebyly splněny informační povinnosti, lze považovat za návrh neperfektní, jelikož úprava v PIStk výslovně neřeší otázku subjektivní vůle uživatele platebních služeb. Naopak jsou zde tyto podmínky absolutně stanoveny. V takovém případě by tedy nevznikl tedy závazkový vztah mezi poskytovatelem a uživatelem, protože není možné, aby byl někdo zavázán z neperfektního právního úkonu. Řešením takové situace by mohla být buď možnost uzavřít smlouvu opětovně bezvadným způsobem, a to za předpokladu, že nedošlo k plnění ani od jedné smluvní strany. V situaci, kdy s plněním již započato

---

⁹⁴ Liška, P. *Smlouva o platebních službách*. Obchodněprávní revue 5/2010. str. 125 – 137.

bylo, pak přichází v úvahu dohoda o narovnání nebo vypořádání podle zásad o bezdůvodném obohacení.

Druhou možností výkladu tohoto nejistého právního stavu by mohla být možnost prodloužit období pro zrušení návrhu na uzavření smlouvy až do doby, kdy je akceptace ze strany poskytovatele platebních služeb doručena uživateli.⁹⁵

8.1.2. Informační povinnost poskytovatele platební služby během trvání právního vztahu ze smlouvy o platebních službách

Stejně jako v případě zákonem stanovených informačních povinností před uzavřením smlouvy, rozlišuje právní úprava PIStk rozsah informací v případě uzavření smlouvy o jednorázové platební transakci a v případě rámcové smlouvy.

U smlouvy o jednorázové platební transakci je poskytovatel povinen poskytnout, nebo zpřístupnit informace stanovené v ust. § 86 a 87 PIStk s tím, že se obsah informační povinnosti liší v závislosti na tom, zda je informace poskytována plátcí, či příjemci. Příjemce platebních služby by měl být informován poskytovatelem bezprostředně po provedení platební transakce, zatímco plátcí je informace poskytnuta, či zpřístupněna bezprostředně po tom, co je poskytovatelem přijat platební příkaz⁹⁶.

V případě smlouvy rámcové je poskytovatel povinen poskytovat, či zpřístupňovat informace stanovené v ust. § 88 – 91 PIStk. Je možné si dohodnout, že informace nebudou poskytovány bezprostředně po rozhodných událostech, jak je tomu v případě smlouvy o jednorázové platební transakci, ale v pravidelných intervalech. Ty však nesmějí být delší než jeden měsíc.

Jak již bylo uvedeno výše, pro smlouvu o platebních službách není obligatorně stanovena písemná forma. Jako jeden z možných důsledků můžeme spatřovat i povinnost poskytovatele platebních služeb informovat uživatele o obsahu rámcové smlouvy, a to kdykoli si uživatel v průběhu trvání smlouvy tyto informace vyžádá. V případě, že byla smlouva uzavřena ústně, je poskytovatel povinen zajistit předání

---

⁹⁵ LIŠKA, P. *Některé nové problémy právní úpravy uzavírání soukromoprávních smluv*. Právní rozhledy, 2010, 21, str. 768.

⁹⁶ LIŠKA, P. *Smlouva o platebních službách*. Obchodněprávní revue 5/2010. str. 125 – 137.

těchto informací ve formě k tomu způsobilé. Lze konstatovat, že právní úprava je v této oblasti velmi vstřícná vůči uživateli.

Z ustanovení § 77 odst. 1 PIStk vyplývá, že tyto informace jsou poskytovány **bezúplatně**, jelikož se jedná o povinnosti stanovené v hlavě i části čtvrté PIStk. Pokud by však uživatel požadoval informace nad rámec těch zákonem stanovených⁹⁷, lze si úplatu dohodnout, a to v souladu s ust. § 77 odst. 4 PIStk. Obecně platí, že úplatu za splnění povinností poskytovatele platební služby, které jsou zakotveny v PIStk lze sjednat jen v případech, kde to zákon vysloveně připouští⁹⁸.

Navzdory výše uvedenému, JUDr. Liška, LL.M., PhD. K tomuto uvádí: *„...Splnění bezúplatné inřformační povinnosti poskytovatelem platebních služeb v pravidelných intervalech nemusí nutně znamenat, že tzv. bankovní výpisy z běžného účtu budou nadále poskytovány bezúplatně, protože inřformační povinnost poskytovatele platebních služeb může být splněna i jinak.“⁹⁹*

V tomto ohledu je z pohledu uživatele důležité, aby byl na využití těchto možností komplexně upozorněn a nebyl nevědomky nasměrován na režim dle ust. § 77 odst. 4 PIStk týkající se zpoplatněných doplňujících či častějších informací.

8.2. Odpovědnost poskytovatele a uživatele platebních služeb

8.1.3. Odpovědnost za neautorizovanou platební transakci

Požadavek autorizace platební transakce je zaveden z důvodu jejího bezpečného uskutečnění. Je upravena v hlavě I dílu 6 ustanoveních § 115 - 123 PIStk. Dle ust. § 98 odst. 1 PIStk je podmínkou autorizace souhlas plátce s jejím provedením. Forma a postup udělení souhlasu závisí na dohodě mezi plátcem a poskytovatelem. Z ust. § 98

---

⁹⁷ Např. informace doplňující, poskytování nebo zpřístupňování v kratších časových intervalech, či prostřednictvím jiných komunikačních kanálů.

⁹⁸ LIŠKA, P. *Smlouva o platebních službách*. Obchodněprávní revue. 2010, 5, str. 125 – 137.

⁹⁹ Tamtéž.

odst. 2 PIStk, věty třetí lze autorizaci provést i prostřednictvím platebního prostředku, např. zadáním PIN kódu¹⁰⁰.

Autorizace platební transakce může být udělena před platební transakcí nebo i následně ex post, dohodne-li se tak plátce a poskytovatel. Na případy následné autorizace navazuje ust. § 2 odst. 1 pís. f) PIStk, které upravuje inkaso. Otázka inkasa byla v souvislosti s implementací směrnice o platebních službách velmi diskutována, jelikož ta pojímá inkaso mnohem širěji¹⁰¹. V souvislosti s inkasem stojí z pohledu spotřebitele za zmínku ust. § 103 PIStk, které zakládá možnost požadovat vrácení částky do 8 týdnů ode dne odepsání peněžních prostředků z účtu, přestože byla platební transakce autorizována, za podmínek uvedených v tomto ustanovení.

V případě, kdy nebyl udělen souhlas k provedení platební transakce, nastupuje odpovědnost za neautorizovanou platební transakci. Poskytovatel podle ust. § 115 odst. 2 PIStk odpovídá ve všech případech, jestliže není odpovědný sám plátce. Jelikož je poskytovatel subjekt se silnějším postavením, je tato odpovědnost objektivní, tzn. bez ohledu na zavinění. V ust. § 115 odst. 1 PIStk je zakotvena restituční povinnost poskytovatele bez prodlení po oznámení neautorizované transakce uvést platební účet do stavu, v jakém byl před neoprávněným odepsáním. Jestliže toto není možné, pak je nucen plátcí navrátit předmětnou částku spolu se zaplacením úplaty a případných ušlých úroků. Avšak toto ustanovení nelze vykládat tak, že bude plátcí vyhověno vždy, a priori bez jakéhokoli prošetření. Plátce může být odpovědný v případě, že bude prokázáno jeho podvodné jednání, či pokud budou naplněny podmínky stanovené v ust. § 116 PIStk¹⁰². Plátce může nést odpovědnost v rozsahu:

- a) plněm (viz ust. § 116 odst. 1 pís. b) PIStk),
- b) omezeném do částky 150 Eur dle ust. § 116 odst. 1 pís. a) PIStk.

Dle zásady stanovené Evropskou komisí má v případě pochybností poskytovatel jednat ve prospěch plátce.

---

¹⁰⁰ Blíže viz ELEK, Š. *Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb*. Obchodněprávní revue. 2010, 6, str. 160 – 171.

¹⁰¹ tamtéž

¹⁰² Např. případ hrubé nedbalosti při porušení povinnosti chránit personalizované bezpečnostní prvky. Jako příklad lze uvést záznam kódu PIN v blízkosti platební karty, kde je dána možnost současného odcizení. V takovém případě by plátce odpovídal plně.

Zákon o platebním styku však v ustanoveních upravujících odpovědnost za neautorizovanou platební transakci nedefinuje stanovené povinnosti zcela striktně, neboť dle ust. § 76 odst. 2 PIStk umožňuje uživateli a poskytovateli upravit odpovědnost za neautorizovanou platební transakci odchylně za podmínek v tomto ustanovení uvedených.¹⁰³

8.1.4. Odpovědnost za nesprávně provedenou platební transakci

Pod pojmem nesprávně provedená platební transakcí se rozumí transakce neprovedená řádně, tzn. :

- provedena v nesprávné výši,
- nesprávnému příjemci,
- neprovedena,
- neprovedena ve lhůtě.¹⁰⁴

Obecně je podle § 117 odst. 1 PIStk stanovena odpovědnost poskytovatele plátce za nesprávně provedenou platební transakci, když je zde stanoveno, že:

„Poskytovatel plátce odpovídá plátcí za nesprávně provedenou platební transakci, ledaže plátcí a tam, kde to připadá v úvahu, také poskytovateli příjemce doloží, že částka nesprávně provedené platební transakce byla řádně a včas připsána na účet poskytovatele příjemce. Jestliže neodpovídá za nesprávně provedenou platební transakci poskytovatel plátce plátcí, odpovídá za ni poskytovatel příjemce příjemci.“

Prokázání splnění povinnosti poskytovatele plátce paradoxně nezáleží na skutkovém stavu, ale na schopnosti tento stav prokázat. Z toho důvodu je vhodné, aby poskytovatelé řádně vedli řádně dokumentaci o proběhlých transakcích, neboť pokud by

---

¹⁰³ Blíže viz ELEK, Š. *Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb*. Obchodněprávní revue. 2010, 6, str. 160 – 171.

¹⁰⁴ ELEK, Š. *Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb*. Obchodněprávní revue. 2010, 6, str. 160 – 171.

dokumentaci k dispozici neměli, byla by založena odpovědnost poskytovatele právě nezávisle na skutkovém stavu.¹⁰⁵

V případě nesprávně provedené platební transakce odpovídá poskytovatel plátce za škodu touto transakcí způsobenou a zároveň mu vznikají další povinnosti stanovené PIStk, a to:

- provést předmětnou transakci řádně, tj. zajistit neprodlené připsání platebních prostředků na plátcem určený účet a uvést platební účet do stavu, v němž by byl, kdyby transakce proběhla řádně a včas,

nelze-li situaci řešit tímto způsobem, pak

- vrátit nesprávně zaplacenou úplatu a ušlé úroky zpět plátcí.

PIStk dále v ust. § 117 odst. 3 PIStk předvídá možnost oznámení plátce, že **netrvá na provedení platební transakce**. V takovém případě má poskytovatel plátce stejnou restituční povinnost jako v případě neautorizované platební transakce a je povinen:

- uvést platební účet plátce do stavu, v kterém by byl, kdyby k odepsání příslušné požadované částky nedošlo,

není-li to možné, pak

- vrátit částku plátcí spolu se zaplacenou úplatou a ušlých úroků.

Toto však platí pouze za podmínek stanovených v ust. § 117 odst. 3 PIStk. S pomocí výkladu a *contrario* lze uvést, že není možné, aby plátce požadoval zrušení nesprávně provedené platební transakce v případě, že částka již byla připsána na účet poskytovatele příjemce. V takovém případě je nutné provést platební transakci řádně a uvést účet plátce do stavu, v jakém by byl, kdyby transakce proběhla správně.

V poslední řadě je třeba zmínit situaci, kdy je chyba způsobena na straně jiného poskytovatele. V takovém případě poskytovatel, který splnil svou povinnost provést

---

¹⁰⁵ Blíže viz ELEK, Š. *Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb*. Obchodněprávní revue. 2010, 6, str. 160 – 171.

řádně platební transakci má právo na regres, jak vyplývá z § 122 odst. 1 PlStk. Toto však neplatí, jestliže platební transakce obsahuje měnu jinou než jaká se používá v členských státech EU.¹⁰⁶

---

¹⁰⁶ Blíže viz ELEK, Š. *Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb*. Obchodněprávní revue. 2010, 6, str. 160 – 171.

9. Smlouva o účtu podle NOZ

9.1. Obecný úvod

Právní úprava účtu v NOZ je obsažena v části čtvrté, hlavě II., dílu 11., oddílu 1, který obsahuje čtyři pododdíly. V pododdílu 1 jsou upravena **obecná ustanovení**, v pododdílu 2 **platební účet**, pododdíl 3 obsahuje úpravu **jiného než platebního účtu** a pododdíl 4 zakotvuje právní úpravu **vkladní knížky**. Nová právní úprava tak nerozlišuje mezi smlouvou o běžném účtu a smlouvou o vkladovém účtu, jak tomu bylo doposud. Dle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona je tomu z důvodu mnoha společných rysů těchto dvou smluvních typů. NOZ proto upravuje jako obecný typ smlouvu o účtu, jež bude po konkrétních úpravách využitelná jak pro smlouvu o běžném, tak o vkladovém účtu. Z dělení podkapitol je dále patrné, že NOZ podřazuje pod účet následující tři podkategorie: běžný účet, jiný než běžný účet a nově vkladní knížku. Termín „účet“ NOZ blíže nijak nedefinuje, ani nestanoví žádná pravidla pro jeho označení.

Co se týče stran smlouvy, NOZ setrvává u označení strany, pro kterou je účet veden jako „majitel účtu“. Naopak novinkou je, že zákon výslovně nestanoví jako druhou smluvní stranu banku. Z důvodové zprávy vyplývá, že je tomu tak kvůli tomu, že by postavení smluvní strany nemělo být závislé na jakékoli veřejnoprávní regulaci¹⁰⁷. Vzhledem k uvedenému tedy lze dojít k závěru, že závazek ze smlouvy o účtu může uzavřít kdokoli. Avšak pokud na účet vložené peněžní prostředky představují vklad, je nutné upozornit na ust. § 2 BankZ, které stanoví, že ten, kdo nevlastní licenci, nesmí přijímat vklady od veřejnosti, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Podstatné náležitosti smlouvy o účtu jsou zakotveny v ust. § 2662 NOZ, které stanoví, že „Smlouvou o účtu se ten, kdo vede účet, zavazuje zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele, umožnit vložení hotovosti na účet nebo výběr hotovosti z účtu nebo provádět převody peněžních prostředků z účtu či na účet“. Samotný závazek zřídit účet může být ve smlouvě vyjádřen výslovně, či může pouze

---

¹⁰⁷ Eliáš, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Sagit, 2012, str. 952

vyplývat z obsahu právního jednání osoby vedoucí účet. Stejně tak lze ve smlouvě sjednat okamžik, od kterého se účet zřizuje. Většinou to bývá den uzavření smlouvy, ale lze se dohodnout na jiném dni, který však nesmí předcházet vzniku závazku vzešlého ze smlouvy o účtu. Dále, jak vyplývá z citovaného ustanovení, je nutné sjednat měnu, ve které bude účet veden. Pokud není měna sjednána, znamená to, že se pro takovou smlouvu tato právní úprava nepoužije.

Další důležitou náležitostí je forma smlouvy. Nová právní úprava nestanoví obligatorní písemnou formu pro smlouvu o účtu, a tak lze říci, že je zachován současný stav platný pro smlouvu o běžném účtu, která je zároveň smlouvou o platebních službách. Strany si samozřejmě, a tento postup lze jednoznačně doporučit, mohou sjednat, že smlouva a její další změny budou mít písemnou formu.¹⁰⁸

9.2. Platební účet

Na platební účet se použije úprava obsažená v ust. § 2662 až 2668 NOZ a úprava obsažená v ust. § 74 až 123 PIStk – Práva a povinnosti při poskytování platebních služeb.

Ustanovení § 2669 NOZ stanoví, že „*Platební účet upravuje jiný zákon. Jiný zákon rovněž upravuje převody peněžních prostředků na účet, který není platebním účtem, jestliže se jedná o platební transakci podle jiného zákona*“. Zákonem, na který toto ustanovení odkazuje je PIStk.

Dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) PIStk se platebním účtem rozumí účet, který slouží k provádění platebních transakcí, tj. k vložení peněžních prostředků na platební účet, výběru peněžních prostředků z platebního účtu nebo převodu peněžních prostředků. Výkladem a contrario dospějeme k závěru, že jiný než platební účet je ten, který nenaplnuje tyto znaky. NOZ tedy ctí současnou právní úpravu obsaženou v Obchz, o které bylo pojednáno výše, tedy takové dělení účtů, z nichž jeden je upraven ve PIStk a

---

¹⁰⁸ Liška, P., Právní úprava účtu v novém občanském zákoníku, Právní rozhledy 11/2013, str. 401 – 404.

druhý v NOZ. Pouze pokud bude smlouva obsahovat definiční znaky stanovené v ust. § 2662 NOZ, bude se jednat o platební účet.

Podmínky pro vedení platebního účtu mohou být obsaženy v rámcové smlouvě o platebních službách. Lze konstatovat, že smlouva o účtu bude zároveň rámcovou smlouvou o platebních službách, jelikož právní vymezení podstatných náležitostí smlouvy o účtu v NOZ stanovené v ust. § 2662 se shoduje s charakteristikou rámcové smlouvy o platebních službách tak, jak ji zakotvuje PIShk v ust. § 74.

9.3. Jiný než platební účet

Termín „jiný než platební účet“ zavádí NOZ v Části čtvrté, Hlavě II., Dílu 11., Oddílu 1., Pododdílu 3., ust. § 2670 až 2675 NOZ. Kromě těchto ustanovení pro něj platí právní úprava obsažená v obecných ustanoveních § § 2662 až 2668 NOZ. Jiné než platební účty mohou být např. stavebního spoření, účty s výpovědní dobou nebo účty, které si mezi sebou vedou poskytovatelé platebních služeb.

Právní úprava jiného než platebního účtu v NOZ oproti úpravě platebního účtu, který pouze odkazuje na PIShk obsahuje ustanovení týkající se:

- a) úročení peněžních prostředků na účtu (§ 2671),
- b) lhůty pro připisování platebních transakcí (§ 2672),
- c) povinnosti podávat informace o provedených platebních transakcích a zůstatku peněžních prostředků na účtu (§ 2673),
- d) podmínek výpovědi smlouvy ze strany majitele účtu (§ 2674),
- e) podmínek výpovědi smlouvy ze strany osoby, která účet vede (§ 2674).

Tato právní úprava se zároveň aplikuje na vložení hotovosti, výběr hotovost, či převod peněžních prostředků na platebním účtu, jestliže nejde o platební transakci podle PIShk¹⁰⁹.

---

¹⁰⁹ Blíže ust. § 3 odst. 3 písm. d) PIShk.

9.3.1. Úročení peněžních prostředků na účtu

Otázka úročení peněžních prostředků na jiném než platebním účtu je v NOZ upravena tak, že úrok náleží majiteli účtu ke dni připsání peněžních prostředků na účet, a to po celou dobu jejich setrvání na účtu. Den předcházející jejich odepsání z účtu je posledním dnem jejich úročení.

9.3.2. Lhůty pro připisování platebních transakcí

Podle ustanovení § 2672 NOZ platí, že „ten, kdo vede účet, připíše na něj přijaté nebo převedené peněžní prostředky nejpozději následující pracovní den poté, co získal právo s nimi nakládat“. Z textu tohoto ustanovení je tedy zřejmé, že ten, který vede jiný než platební účet je oprávněn připsat přijaté nebo převedené peněžní prostředky na účet i dříve, než je zde stanoveno, počítáno od okamžiku, kdy tato osoba získala právo s peněžními prostředky nakládat.

9.3.3. Povinnosti podávat informace o provedených platebních transakcích a zůstatku peněžních prostředků na účtu

V tomto ustanovení je zakotvena povinnost toho, kdo účet vede podávat informace majiteli účtu o vložení, či výběru peněžních prostředků, a to zpětně bez zbytečného odkladu po skončení kalendářního měsíce. Zároveň je povinen oznámit majiteli účtu zůstatek peněžních prostředků na účtu, též bez zbytečného odkladu. Toto ustanovení poskytuje právní základ pro případné reklamace v důsledku nesprávných zaúčtování platebních transakcí. Forma oznámení není NOZ nijak definována.

9.3.4. Podmínky výpovědi smlouvy o jiném než platebním účtu

Závazek ze smlouvy o jiném než platebním účtu může zaniknout výpovědí ze strany majitele účtu i toho, kdo účet vede. Standardně bude ve smlouvě o jiném než platebním účtu stanovena výpovědní doba. Ukončit tento závazkový vztah bez výpovědní doby může majitel účtu dle NOZ v případě, že byla smlouva sjednána na dobu určitou. Osoba, která vede účet, může též vypovědět smlouvu bez dodržení výpovědní doby v případě, že ze strany majitele účtu došlo k podstatnému porušení povinnosti ve smlouvě sjednané. Za takové podstatné porušení lze obecně považovat takové porušení povinnosti, o němž strana porušující smlouvu již při uzavření smlouvy věděla, nebo musela vědět, že by druhá strana smlouvu neuzavřela, pokud by toto porušení předvídala (ust. § 2002 odst. 1 NOZ). V takové situaci dojde k zániku

závazkového vztahu okamžikem doručení výpovědi majiteli účtu. V případě, že k takovému závažnému porušení nedošlo, může ten, který vede účet též smlouvu vypovědět, a to bez jakéhokoli právního důvodu, avšak závazkový vztah zaniká až ke konci měsíce následujícího po měsíci, v němž výpověď došla majiteli účtu.¹¹⁰

9.4. Vkladní knížka

Dosavadní právní úprava smlouvy o vkladu a úprava vkladů na vkladních knížkách a vkladních listech je obsažena v ObčZ spolu s některými podrobnostmi upravenými ve vyhlášce č. 47/1964 Sb., o peněžních službách občanům, ve znění pozdějších předpisů.

S účinností NOZ dojde ke změně právní úpravy smlouvy o vkladu a koncepčního zařazení vkladní knížky pod právní úpravu účtu. Vztahuje se na ni, stejně jako na smlouvy u účtech, jak obecná právní úprava obsažená v ust. § 2662 až 2668 NOZ, tak speciální úprava obsažená v Části čtvrté, Hlavě II., Dílu 11., Oddílu 1., Pododdílu 4 ust. § 2676 až 2679 NOZ. Vkladní knížka je dle nové právní úpravy zvláštním typem účtu, který se liší od platebních a jiných než platebních účtů zejména tím, že neslouží k převodu peněžních prostředků a slouží tedy výlučně k přijímání vkladů a provádění hotovostních výběrů. Jak vyplývá ze systematického zařazení, smlouva účtu potvrzeném vkladní knížkou má povahu konsenzuálního kontraktu (na rozdíl od současné právní úpravy, dle které je smlouva o vkladu kontraktem reálným, když je její vznik podmíněn složením vkladu u peněžního ústavu a jeho přijetí peněžním ústavem¹¹¹), a vznikne pouhým uzavřením bez nutnosti jakéhokoli reálného jednání.

Stranami smlouvy o účtu potvrzeném vkladní knížkou jsou **majitel vkladní knížky** a **výstavce vkladní knížky**. Z vkladní knížky musí být zřejmý objem peněžních prostředků na účtu, a tak do ní její výstavce potvrzuje jakékoli vložení hotovosti na účet a výběr hotovosti z účtu, popř. jinou změnu objemu peněžních prostředků¹¹². Jestliže není z nějakého důvodu možné provést tento záznam v okamžiku provedení reálného

---

¹¹⁰ Liška, P., Právní úprava účtu v novém občanském zákoníku, Právní rozhledy 11/2013, str. 401 – 404.

¹¹¹ Srov. ust. § 778 ObčZ.

¹¹² Např. úroky v souladu s ust. § 2667 NOZ.

úkonu, musí být tak učiněno při nejbližším předložení vkladní knížky. V ustanovení § 2676 odst. 2 NOZ je zakotvena vyvratitelná právní domněnka, že výše peněžních prostředků na účtu odpovídá záznamům ve vkladní knížce. Jestliže dojde ke sporu smluvních stran o tom, jaká je výše vkladu na účtu, bude tento spor rozhodovat soud s tím, že důkazní břemeno leží na tom, kdo vede účet.

Z ustanovení § 2676 a 2677 NOZ vyplývá, že vkladní knížka může být vystavena pouze na jméno jejího majitele, který je oprávněn k nakládání s peněžními prostředky na účtu. Majitel je též povinen předložit vkladní knížku v případě, že chce s peněžními prostředky nakládat. Ten, kdo vede účet je zároveň odpovědný za ověření totožnosti osoby, která předkládá vkladní knížku a její identifikaci jako majitele účtu. Z obecného ustanovení § 2664 lze dovodit, že majitel vkladní knížky může zmocnit třetí osobu k nakládání s peněžními prostředky na účtu. V takovém případě by byl zmocněnec povinen předložit jak plnou moc, tak vkladní knížku vystavenou na majitele účtu.

V případě, že dojde ke ztrátě či zničení vkladní knížky je výstavce vkladní knížky na žádost majitele (popř. jiné osoby, jako např. likvidátora, insolvenčního správce, atp.) povinen vystavit vkladní knížku novou s tím, že dnem vystavení pozbývá původní vkladní knížka platnosti.

Na závěr považuji za vhodné zmínit otázku zrušení závazku. K tomu dojde nejčastěji dohodou smluvních stran. Zánik závazku uplynutím doby řeší ust. § 2679 NOZ, když stanovuje, že pokud po dobu dvaceti let majitel vkladní knížky nenakládá s peněžními prostředky ani nepředloží vkladní knížku k doplnění záznamů, závazek zaniká uplynutím této doby. V takové situaci má samozřejmě majitel právo na výplatu peněžních prostředků. V této souvislosti je nutné připomenout institut promlčení a poukázat na ust. § 624 NOZ, který upravuje počátek promlčecí lhůty u práva na vydání peněžních prostředků uložených na účtu¹¹³.

---

¹¹³ Liška, P. Zbrusu nové vkladní knížky?. IHNED.CZ. Hospodářské noviny [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-60872440-zbrusu-nove-vkladni-knizky>

9.5. Přejchodná úprava

Přejchodná úprava týkající se smlouvy o účtu je upravena v ust. § 3077 NOZ. Podle tohoto ustanovení se účet řídí NOZ ode dne nabytí jeho účinnosti, i když k uzavření smlouvy došlo před tímto dnem. Avšak vznik smlouvy spolu s právy a povinnostmi vzniknuvšími před nabytím účinnosti NOZ se posuzují podle dosavadních právních předpisů. Pokud byly ve smlouvě v důsledku stávající dispozitivní právní úpravy ujednány odchylně, bude nutné posoudit, zda nejsou v rozporu s kogentními ustanoveními NOZ. V tom případě by se použila ustanovení NOZ.¹¹⁴

---

¹¹⁴ Liška, P., Právní úprava účtu v novém občanském zákoníku, Právní rozhledy 11/2013, str. 401 – 404.

10. Závěr

Cílem této práce bylo podat výklad o smlouvě o běžném účtu, a to jak z pohledu právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku, tak z pohledu zákona o platebním styku. Obchodní zákoník komplexně upravuje smlouvu o běžném účtu jako samostatný smluvní typ v části třetí hlavě druhé dílu dvacátém třetím. Zásadní změnu v pojetí smlouvy o běžném účtu přinesl zákon o platebním styku, který tuto komplexní úpravu narušil a došlo k rozštěpení právní úpravy. Jak vyplývá z ust. § 708 odst. 3 obchodního zákoníku, podmínkou aplikace celého dílu obchodního zákoníku pro právní úpravu smlouvy o běžném účtu je, že předmětem této právní úpravy je smlouva o běžném účtu, která zároveň není smlouvou o platebních službách dle zákona o platebním styku. Naopak pro smlouvu o běžném účtu, která je smlouvou o platebních službách se použijí jen vybraná ustanovení obchodního zákoníku a dále se pro tuto smlouvu budou aplikovat ustanovení zákona o platebním styku.

Lze říci, že zákon o platebním styku přináší zvýšenou úroveň ochrany spotřebitele, což je spojeno se zvýšením okruhu a rozsahu povinností, které jsou poskytovatelé platebních služeb povinni dodržovat. Jak je pojednáno v kapitole 8., důležitou oblastí úpravy je stanovení zákonných povinností poskytovatelů platebních služeb spolu se stanovením odpovědnosti poskytovatelů a uživatelů platebních služeb.

Nový občanský zákoník přináší do právní úpravy smlouvy o běžném účtu další změny. Za zásadní změnu je možné považovat novou systematiku právní úpravy, když opouští dosavadní členění na smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu a zavádí pouze smlouvu o účtu. Dále je pod smlouvou o účtu zařazena úprava vkladní knížky. Naopak kontinuitu s předchozí právní úpravou je možné spatřovat v tom, že v právním řádu ponechává dualistickou koncepci, když je část problematiky upravena v zákoně o platebním styku.

SEZNAM ZKRATEK

- ObchZ** - zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- ObčZ** - zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- PIStk** - zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
- NOZ** - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- BankZ** - zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
- HospZ** - zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech** - zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o elektronickém podpisu** - zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- ZOOÚ** - zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
- ČNB** - Česká národní banka
- EU** - Evropská unie

BIBLIOGRAFIE

1. Komentářová literatura a učebnice

- HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Právníký slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
- VENCOVSKÝ, František. *Dějiny bankovníctví v českých zemích*. 1.vyd. Praha: Bankovní institut, 1999, 594 s. ISBN 80-726-5030-0.
- POKORNÁ, J., KOVAŘÍK, Z., ČÁP, Z. et al. *Obchodní zákoník. Komentář. II. Díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-491-8
- PLÍVA, Stanislav. *Bankovní obchody: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2009, 220 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-807-3574-338.
- PLÍVA, Stanislav. *Zákon o platebním styku: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xvi, 676 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-807-4003-691.
- ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem: komentář*. 1. vyd. V Praze: Sagit, 2012, xvi, 676 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7208-922-2.
- HERMANN-OTAVSKÝ, Karel. *O obchodech podle čtvrté knihy všeobecného zákona obchodního: komentář*. 3., dopl. vyd. Praha: K. Hermann-Otavský, 1930, 152 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7208-922-2.
- PLÍVA, Stanislav. *Kurs obchodního práva: obecná část : soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, xl, 609 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 80-717-9854-1.
- ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-369-1
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku. 5. díl: komentář*. 1. vyd. Praha: Linde, 1999, 687 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 80-720-1175-8.
- PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo. 1. Díl, 2. Vyd.* Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010
- FALDYNA, F., POKORNÁ, J., TOMSA, M. et al. *Obchodní právo : MERITUM..* Praha : Nakladatelství ASPI, a.s., 2005. 1345 s. ISBN 80-86395-90-1.
- HAJN, Petr. *Jak uzavírat obchodní smlouvy*. 1. vyd. Praha: Linde, 1992, 181 s. ISBN 80-901-2108-X.

- MAREK, Karel. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008, xii, 282 s. ISBN 978-807-3573-331.
- POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xviii, 414 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-152-9.
- PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009, 339 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7357-444-4.
- ŠVESTKA, J. - SPÁČIL, J. - ŠKÁROVÁ, M. - HULMÁK M. a kol. *Občanský zákoník, I. II: komentář*, 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, 2471 s, ISBN 9788074001086.
- BERAN, J., DOLEŽALOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A.: *Zákon o platebním styku: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xvi, 676 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-807-4003-691.
- BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. A kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 5. Vydání. Praha : C.H. Beck, 2010.

2. Odborné články

- LIŠKA, Petr. *Smlouva o platebních službách*. Obchodněprávní revue. 2010.
- LIŠKA, Petr. *Nová právní úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu*. Právní fórum. 2010, č. 7.
- LIŠKA, Petr. *Právní úprava účtu v novém občanském zákoníku*. Právní rozhledy. 2013, č. 11.
- LIŠKA, Petr. *Zbrusu nové vkladní knížky*. IHNED.CZ: Hospodářské noviny. 2013. Dostupné z: <http://pravniradce.ihned.cz/c1-60872440-zbrusu-nove-vkladni-knizky>
- LIŠKA, Petr. *Některé nové problémy právní úpravy uzavírání soukromoprávních smluv*. Právní rozhledy. 2010, č. 21.
- LIŠKA, Petr. *Některé právní aspekty spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu*. Právní rozhledy. 2007, č. 3.
- LIŠKA, Petr. *. K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy. 2006, č. 17.

- ŠULA, I., ŠEBESTA, M. *K otázce vlivu označení smluvních stran*. *Epravo.cz*. 2010. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-otazce-vlivu-oznaceni-smluvnich-stran-na-platnost-obchodnepravniho-vztahu-67149.html> MAREK, K., Smlouva o platebních službách, smlouva o běžném účtu a smlouva o vkladovém účtu, *Daně a finance* 8-9/2010.
- BERAN, Jiří. Návrhu nového zákona o platebním styku. *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 5.
- ELEK, Štefan. *Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb*. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 6
- SCHLOSSBERGER, Otakar. *Nový zákon by měl více chránit spotřebitele. Uvidíme v praxi*. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/otakar-schlossberger-novy-zakon-by-mel-vice-chranit-spotrebitele-uvidime-v-praxi-9058.html>.

3. Právní předpisy

- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES ze dne 6.května 2009, kterou se mění směrnice 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16.září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostem dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 924/2009 ze dne 16. září 2009 o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení č. 2560/2001
- 15/2003 Vyhláška ČNB – Úřední sdělení ČNB – Výklad k vybraným ustanovením obchodního zákoníku upravujícím smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu, ve znění zák. č. 125/2002 Sb

ABSTRAKT

Smlouva o běžném účtu

Tématem této diplomové práce je problematika smlouvy o běžném účtu. Cílem této práce je exkurz do právní úpravy předešlé, především však analýza platné a účinné právní úpravy dle právního řádu České republiky. Hlavním zaměřením je porovnání právní úpravy smlouvy o běžném účtu v obchodním zákoníku s právní úpravou platebních služeb v zákoně o platebním styku, neboť právě tento zákon přinesl významné změny do úpravy platebních služeb, potažmo běžného účtu.

Práce je rozdělena do deseti kapitol.

V úvodních dvou kapitolách je obsažen všeobecný úvod do problematiky běžného účtu a je zde akcentována jeho důležitost v každodenním životě.

Třetí kapitola pojímá základní právní charakteristiku smlouvy o běžném účtu podle platných a účinných právních předpisů v době odevzdání práce a dále je její součástí vývoj právní úpravy do současnosti.

Čtvrtá kapitola pojednává o subjektech smlouvy o běžném účtu a je systematicky rozdělena do několika podkapitol, a to s ohledem na charakter toho kterého subjektu. V této kapitole je o subjektech pojednáno komplexně z pohledu jak obchodního zákoníku, tak zákona o platebním styku.

V páté kapitole je pojednáno o náležitostech smlouvy o běžném účtu. První podkapitola obsahuje obligatorní náležitosti smlouvy o běžném účtu, zatímco druhá podkapitola se věnuje náležitostem fakultativním, zejména dle obchodního zákoníku.

Šestá kapitola se věnuje způsobům zániku smlouvy o běžném účtu a právním důsledkům zániku tohoto závazkového vztahu.

Kapitola sedmá poskytuje nezbytný exkurz do problematiky obchodních podmínek, které jsou běžnou a často diskutovanou součástí smlouvy o běžném účtu.

V kapitole osmá je obsaženo pojednání o smlouvě o běžném účtu jako o smlouvě o platebních službách dle zákona o platebním styku.

Kapitola devátá je věnována právní úpravě nového občanského zákoníku spolu s úvodem do systematiky nové právní úpravy účtu.

Závěrečná kapitola hodnotí současnou právní úpravu a shrnuje rozdíly, které se v ní vyskytují.

ABSTRACT

Current Account Contract

The thesis focuses on the matter of a current account. The aim of the thesis is an excursion to the previous legislation, but primarily an analysis of the current applicable and effective legislation of the Czech Republic. The main goal is a comparison of the regulation of a current account in the Commercial Code with the regulation in the "Payment System Act", since this act brought significant changes to the adjustment of payment systems.

The thesis is divided into ten chapters.

The first two chapters provide a general introduction of a current account and describes the importance of a current account in an everyday life.

Chapter Three presents general legal characteristic of the Current Account Agreement according to the applicable and effective legislation at the moment of thesis handover and also contains the evolution of the related legislation.

Chapter Four is dedicated to the subjects of the Current Account Agreement. This chapter offers a comprehensive view on the subject from the perspective of the Commercial Code and the Payment System Act as well.

Chapter Five discusses the requirements of a current account. First subchapter contains obligatory requirements, second subchapter consists of facultative requirements, mainly according to the Commercial Code.

Chapter Six explains possibilities of a termination of the Current Account Agreement and the legal consequences.

Chapter Seven provides a necessary excursion into general terms and conditions, which are a common and an often discussed part of the Current Account Agreement.

Chapter Eight contains a treatise on current account agreement as a payment services contract according to the Payment System Act.

Chapter Nine is dedicated to the new Civil Code along with the general introduction into the systematics of the new account legislation.

The final chapter provides an evaluation of the current legislation and summarizes the differences involved.

Key words

Běžný účet

Smlouva o běžném účtu

Platební styk

Klíčová slova

Current account

Current Account Contract

Payment system